

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра китайської філології
Кваліфікаційна робота магістра з
китайської філології
на тему:

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО
КИТАЙСЬКОМОВНОГО ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЇХ
ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ**

Студентки групи Мкит53-22
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми
Східна філологія: китайська мова і література,
переклад, методика навчання
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови та літератури
(переклад включно),
перша – китайська

Сон Анастасії Денисівни

Науковий керівник:
канд. філол. наук Трубіцина О. С.

Допущена до захисту
« ___ » _____ 2023 року

Завідувач кафедри

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВИ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	7
1.1. Трактування визначення військового дискурсу та його особливості.....	7
1.2. Визначення поняття політичний дискурс та його складові.....	12
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКОГО ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	17
2.1. Лінгвістичні моделі перекладу.....	17
2.2. Перекладацькі трансформації.....	23
РОЗДІЛ 3 ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КИТАЙСЬКОГО ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ І ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ...31	31
3.1. Лексико-стилістичні особливості китайського військово-політичного дискурсу.. ..	31
3.2. Лексичні трансформації при перекладі.....	42
3.3. Граматичні трансформації при перекладі.....	56
ВИСНОВКИ.....	72
РЕЗЮМЕ.....	78
Список використаних джерел.....	81
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Кваліфікаційна робота була присвячена вивченню особливих характеристик китайського військово-політичного дискурсу, оскільки сьогодні, в умовах кризи на міжнародній арені, спричиненій російською повномасштабною агресією, спостерігається підвищення впливовості цього мовного аспекту у сучасній картині світу. Для української наукової думки особливо важливо досліджувати даний предмет аби краще розуміти, які чинники впливають на його формування і як необхідно конструювати свій діалог з КНР з метою покращення взаємовідносин. Водночас, маємо засвідчувати, що у вітчизняній науковій площині існує певний вакуум довкола дослідження даного предмету. Як наслідок, головним завданням роботи є комплексне висвітлення мовних аспектів китайського військово-політичного дискурсу та дослідження впливу китайської політичної системи, устрою, культури та традицій на нього.

Актуальність: специфіка китайської офіційної мови полягає в її продуманості, неоднозначності та символізмі. Китайські офіційні представники дуже обережно використовують слова, особливо коли це стосується публічних виступів. Така манера транслявання своїх думок спричинена масою факторів: від особливостей китайської культури до аспектів устрою китайської політичної системи. Водночас офіційна мова КНР часто відрізняється можливістю її подвійного трактування. Виходячи з цього, актуальність даної роботи полягає у дослідженні аспектів формування китайського військово-політичного дискурсу та його «декодуванні» з метою його кращого розуміння та сприйняття не лише колом китаєзнавців, але і більш широкими масами. Неправильне трактування посилів та наративів однієї держави – іншою завжди було однією з найбільших загроз в інформаційній сфері, що може погрожувати непорозумінням та значним погіршенням двосторонніх відносин. Враховуючи чутливість Китаю до голослівних заяв та звинувачень, необхідно детально досліджувати та використовувати його дискурс з метою покращення взаєморозуміння. Враховуючи, що військово-політичний дискурс для України сьогодні є найважливішою темою, йому необхідно приділити окрему увагу. До того ж, військово-політичний дискурс відрізняється насиченістю термінології та

динамічністю: частою появою неологізмів, стратегій та підходів, що зумовлює необхідність його систематичного дослідження

Об'єкт: військово-політичний дискурс китайської мови.

Предмет: аналіз перекладацьких трансформацій під час перекладу текстів китайського військово-політичного дискурсу.

Мета: дослідити особливості перекладу китайського військово-політичного дискурсу.

Завдання: розглянути поняття військового дискурсу та його особливості; визначити поняття політичний дискурс та його складові; дослідити лексико-стилістичні особливості китайського військово-політичного дискурсу; продемонструвати на практиці застосування лексичних і граматичних трансформацій при перекладі текстів військово-політичного дискурсу.

Методи дослідження: основні методи, які були застосовані у процесі цього дослідження включають:

Теоретичний аналіз – для вивчення наукових підходів до проблеми й уточнення ключових понять, а також з метою виявлення їх особливостей, специфічної термінології та стилістичних особливостей.

Когнітивно-лінгвістичний аналіз – для аналізу особливості мислення й мовлення у контексті культур двох країн.

Контрастивний аналіз – для виявлення лінгвістичних відмінностей між китайською та українською мовами.

Компонентний аналіз – застосовувався для детального вивчення лексико-граматичних та стилістичних особливостей дискурсу.

Контекстуальний аналіз – використовувався для дослідження змістових та структурних складових дискурсу, виявлення контексту в якому функціонує китайський військово-політичний дискурс, з метою зазначення його особливостей і впливу на переклад.

Матеріал дослідження: промови китайських політичних діячів і статті китайських інформаційних агентств військово-політичної тематики

Теоретична значимість даного дослідження полягає в певному внеску отриманих результатів у розробку вирішення і аналізу проблем перекладу засобів мови китайського військово-політичного дискурсу.

Практична значимість: Полягає у сприянні кращому розумінню китайського військово-політичного дискурсу, поліпшенні міжкультурного спілкування, ефективному перекладу та локалізації, а також впровадженні отриманих знань у навчальні процеси (такі як: навчальні програми та курси з перекладу, військової та політичної направленості, що може сприяти підготовці майбутніх спеціалістів у галузі перекладу та військово-політичного аналізу.

Наукова новизна: полягає у 1) аналізі особливостей китайського військово-політичного дискурсу: включаючи специфіку стилістики, мовленнєвих засобів, використання термінології, синтаксису та інших аспектів. 2) Вивченні проблем перекладу: розгляд аспектів, що ускладнюють переклад військово-політичного дискурсу з китайської мови на українську (культурні розходження, переклад термінології, ідіоматичних виразів) і методи їх подолання, шляхом застосування перекладацьких трансформацій.

Апробацію здійснено на міжнародній науково-практичній відеоконференції “AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ” , 18-19 травня 2023 року за результатами якої було опубліковано тези доповіді на тему «Лексичні особливості китайського політичного дискурсу».

Структура роботи: кваліфікаційна робота побудована зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. У вступі викладено загальну характеристику роботи: її мета, методологічний підхід та значення. Перший розділ присвячено теоретичному дослідженню мови військово-політичного дискурсу, в пункті 1.1. проводиться ретельний аналіз поняття «військовий дискурс» з визначенням основних характеристик, що властиві мовній формі в контексті як військових питань, так і питань комунікації з широкою публікою, оскільки мета розділу – показати багатогранність поняття. Особлива увага приділяється унікальним особливостям та основним параметрам, що впливають на формування та функціонування військового дискурсу. Пункт 1.2. присвячений аналізу поняття

«політичний дискурс» з виокремленням його ключових складових та особливостей, також зазначаються основні аспекти політичного дискурсу. У другому розділі подається інформація про методологічні засади дослідження особливостей перекладу китайського військово-політичного дискурсу. Пункт 2.1. зосереджується на таких ключових підходах до перекладу як: денотативна модель перекладу, семантична модель перекладу, трансформаційна модель перекладу. Пункт 2.2. надає визначення перекладацьким трансформаціям и детально описує їх лексико-граматичні види, які були застосовані під час перекладу текстів китайського військово-політичного дискурсу. У третьому розділі було здійснено практичне дослідження лексико-стилістичних особливостей китайського військово-політичного дискурсу і окреслено застосування лексичних трансформацій (генералізація, конкретизація, додавання, опущення) і граматичних трансформацій (заміна членів, речення, заміна частин мови, заміна типу речення, членування речень, об'єднання речень). У висновках нами наведено аналіз отриманих результатів і зазначено головні підсумки цього дослідження.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВИ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Тракткування визначення військового дискурсу та його особливості

Дослідження поняття дискурсу набуває все більшої актуальності серед лінгвістів у всьому світі. Така популярність спричинена всеосяжністю та універсальністю даного поняття, завдяки чому його зручно використовувати в рамках вузьконаправлених досліджень незалежно від сфери предмету. Водночас, необхідно зауважувати, що попри значний інтерес з боку науковців, не лише в лінгвістичній сфері, поняття дискурсу все ще залишається достатньо розмитим, оскільки єдиного загальноприйнятого визначення так і не було сформовано. Існує безліч підходів до дискурсу, які трактують його по-різному, в залежності від основного завдання роботи. Тому, перш ніж розглядати безпосередньо особливості військового дискурсу, треба спочатку визначити та охарактеризувати загальну суть даного поняття, а також окреслити яким чином дискурс буде трактуватись в рамках даного дослідження. Термін «дискурс» походить від французького слова «Discourse», яке має значення мова, міркування. Він вважається одним із найбільш поширених у сучасній лінгвістиці та інших науках. Вперше таке поняття як «аналіз дискурсу» ввів американський лінгвіст Зелліг Харріс. Цей термін він використовував як метод аналізу зв'язного мовлення, використовуючи дистрибутивний метод (van Dijk, с. 1-30). Т. А. Ван Дейк, автор численних монографій з питань дискурсу, дає кілька його визначень, проте в поданій роботі за основу беруться наступні :

1. Дискурс як комунікативна подія. Дискурс, що відбувається між тим, хто говорить, і тим, хто слухає, в процесі комунікативної дії в певному тимчасовому, просторовому контексті. Ця комунікативна дія може бути мовленнєвою, письмовою, мати вербальні та невербальні складові.
2. Дискурс як жанр. Тут поняття дискурс використовується для позначення того або іншого жанру, наприклад: «воєнний дискурс», «політичний дискурс», «новинний дискурс» (van Dijk, с. 421).

Рухаючись від загального до конкретного, перш ніж безпосередньо розглядати військовий дискурс, необхідно передусім описати принципи, за якими дискурс може формуватися. У сучасній лінгвістиці типи та види дискурсу, загалом, об'єднуються певною темою чи концептосферою. Класифікація за типами відбувається на основі групування текстів за їх визначальними особливостями. Окрім тематики та предмету, до них також можуть відноситись конкретні стилістичні особливості: наявність або відсутність художніх засобів, термінології, фактичних даних, граматичних та синтаксичних особливостей: довжина та структура речень, наявність розділових знаків емоційного забарвлення, інверсії, особова/безособова форми тощо. Зазвичай, в рамках дискурсу розглядаються і його більш загальні характеристики, такі як контекст, екстралінгвістичні особливості: паузи, емоції, виразність оратора.

Таким чином, маємо засвідчувати, що поняття дискурсу є дуже комплексним та кроссекторальним. За визначенням доктора філологічних наук Олени Селіванової, досліджуючи це поняття необхідно виокремити як мінімум чотири підходи визначення його сутності, а саме враховувати такі поняття як:

- 1) зв'язний текст у контексті численних супровідних фонових чинників – онтологічних, соціокультурних, психологічних тощо;
- 2) замкнена цілісна комунікативна ситуація (подія), складниками якої є комуніканти й текст, як знаковий посередник, зумовлена різними чинниками, що опосередкують спілкування й розуміння (соціальними, культурними, етнічними тощо.);
- 3) стиль, підмова мовного спілкування;
- 4) зразок мовної поведінки в певній соціальній сфері, що має відповідний набір змінних (Селіванова, 2008, с. 121).

Військовий дискурс є одним із напрямів державної комунікації, однак, він традиційно сильно відрізняється від інших форм. Існує декілька підходів до визначення військового дискурсу. Перший, більш загальний, він базується на тематиці та концептосферах, однак не враховує контексту та екстралінгвістичних обставин. Приклад такого визначення подано у роботі українських філологів Корольвої, Соріча та Александрової (2021):

Військовий дискурс — це військова когнітивно-комунікативна система, яка представляє собою систему концептів, що відображають уявлення про реальні та уявні об'єкти, явища та їх взаємодію в сфері військового протистояння, їх раціональну та емоційну оцінку, і засоби вираження, що забезпечують комунікацію членів військового співтовариства між собою та із зовнішнім світом в різноманітних ситуаціях взаємодії і протидії. Основу цієї системи складають військові концепти, ув'язнені в форму військових термінів та їх неофіційних дублетів — військових професіоналізмів і жаргонізмів, «реляторів», що застосовуються для вказівки на семантичні і формальні відносини, в які вступають терміни в тексті, а також в системі мови (с. 372).

Парадоксально, але такий підхід до визначення військового дискурсу є одночасно і дуже загальним, але, з іншого боку, дуже вузьконаправленим, через відсутність включення до нього специфічних рис.

Інший підхід до визначення військового дискурсу націлене на охарактеризування саме внутрішньої професійної комунікації формату: «військовий-військовий», незалежно від того чи є вона формальною або неофіційною. Таким чином, він являє собою ряд специфічних мовних практик, термінології та стандартів комунікації, що використовуються в межах військової галузі. Цей вид дискурсу вивчається з метою розуміння та аналізу взаємодії між військовими фахівцями, військовими установами та іншими учасниками військового середовища. На відміну від першого підходу, цей є більш багатовимірним та неусталеним, оскільки існує велика різниця між офіційною та неофіційною комунікацією. Форми офіційної комунікації зазвичай мають вигляд наказів, стратегій, звітів, докладів та взаємодії рівня підлеглий – командир. Їм притаманні кліше, термінологія, фактаж, лаконічність, ввічливість, евфемізми. В свою чергу, неофіційні комунікації також поділяються на формальні та неформальні, їм притаманний сленг, розв'язність мовлення, термінологія, менш формальна форма оповідання, емоційність.

Останній підхід найкраще передає визначення дискурсу як багатовимірного понятті та найбільше охоплює цілі форми та методи військового дискурсу. Яскравою

представницею такого підходу є українська науковиця І. О. Стаднік (2016), яка у своїй роботі подає наступну дефініцію:

Військовий дискурс – це більш широке поняття, оскільки воно стосується всього спектру комунікативних подій — і простору війн, і простору війська. Його необхідно розуміти як результат політичного, соціокультурного, психологічного та історичного процесів, що реалізується у вигляді воєнно-художньої літератури, воєнної публіцистики, воєнно-політичних матеріалів, створених групою суб'єктів або окремими суб'єктами. Вони є воєнними тільки за своєю тематикою, та загалом мають риси притаманні всім суспільно-політичним, публіцистичним та художнім текстам, де останні наділені спроможністю естетично перетворювати дійсність крізь призму внутрішнього стану та авторської майстерності в художньо завершене ціле. Також до воєнних матеріалів можна віднести науково-технічні матеріали, пов'язані з життям та діяльністю збройних сил, що також входять до складових елементів воєнного дискурсу (с. 64).

Дане визначення дискурсу найкраще відображає матеріал, який досліджувався у цій роботі, оскільки в ньому акцентується увага на тому факті, що до військового дискурсу відносяться не лише тексти наукового характеру, але і доволі публіцистичні промови. На практиці, військовий дискурс в чистій формі є вузьконаправленим і зустрічається виключно у воєнних звітах, стратегіях та дослідженнях відповідних інституцій, на зустрічах воєнних керівників та у комунікації військових, що спричиняє його закритість та засекреченість. З цього випливає, що більшу частку воєнного дискурсу формує саме його публічна складова, навіть попри те, що перша асоціація пов'язана саме із технічними аспектами. Тобто навіть якщо розглядати військовий дискурс як окремий елемент, за деяких обставин, таких як направленість на широку аудиторію, яка не має спеціальних знань або наявність публічної складової, йому може бути притаманна певна неформальність та художність. Враховуючи, що саме цей тип і є більш поширеним, ми маємо враховувати саме його специфічні особливості при лінгвістичному розгляді військового дискурсу в цілому, звісно, у випадку коли робота не направлена на технологічні особливості або комунікацію між військовими. Однак, навіть такий підхід не заперечує того факту, що до основних

особливостей військового дискурсу належать такі специфічні риси, як насиченість термінологією і кліше, конкретність та точність, детальність, але і лаконічність. Водночас, маємо говорити про те, що термінологія в такому випадку є загальнозрозумілою, текст спирається на деталі та конкретику, але не обмежується ними, мета тексту – не суха подача даних, а звітність перед цільовою публікою, обґрунтування дій з метою підвищення лояльності та переконання у їх відповідності потребам і національним інтересам, відсутність наказової форми, яку прийнято вважати обов'язковим елементом військового дискурсу.

Значна кількість підходів до визначення як дискурсу в цілому, так і військового дискурсу як однієї із загальних категорій, становить одну частину проблематики роботи; інша зосереджується на характеристиках притаманних військовому дискурсу, які необхідно враховувати під час його аналізу і особливо при перекладі аби адекватно передати зміст та конотацію оригіналу. До таких елементів, зокрема відносяться:

1. Контекст – визначення ситуації, учасників та мети. Це може бути військова частина, прес-конференція, приватна розмова, офіційний документ, інтерв'ю, публічний виступ тощо. Залежно від події та цільової аудиторії буде змінюватись і характер тексту, що має відповідно позначатись на перекладі.
2. Лексика – в рамках військового дискурсу лексичні особливості виступають одними з найбільших перекладацьких труднощів. Це зумовлюється, великою кількістю неологізмів; технічних термінів поділених на області за напрямленнями, такими як: військово-повітряна, військово-морська справи, позивні, ранги тощо; скорочення та аббревіатури; сленг; евфемізми; географічні координати тощо.
3. Концептосфери – як і будь-який дискурс, військовий має власні концептосфери, зав'язані на таких поняттях як: зброя, дислокація, поле бою, учасники воєнних дій, війна, оборона, стратегія тощо.
4. Екстралінгвістичний контекст – настрій оратора. При перекладі дуже важливо зберегти емоційне забарвлення слів з метою повної передачі

сенсу тексту. Військовий дискурс характеризується різнобарв'ям екстралінгвістичних особливостей, які передаються і на тексті відповідними виразами: від коротких та суворих наказів або лаконічних та безособових звітів по ситуації – до емоційних вражень привітань або співчуття.

5. Граматичні особливості – як видно із визначень, наведених вище, бувають дуже різними: від стислості та лаконічності – до складних речень із нестандартною синтаксичною структурою. Однак, на китайсько-українському перекладі, вони позначаються великою кількістю трансформацій, таких як додавання, заміни тощо.

Підсумовуючи, головною ціллю даного розділу було охарактеризувати визначення поняття військового дискурсу та його багатовимірності. У процесі дослідження цього предмету було виявлено специфічні особливості які становлять особливий інтерес з лінгвістичної точки зору. Кроссекторальність та обширність даного дискурсу зумовлює необхідність міждисциплінарної обізнаності перекладача. Спеціаліст у цій сфері зобов'язаний досліджувати не лише вузькі професійні терміни, але і буди ознайомлений із специфікою, особливо лексичною, інших сфер життєдіяльності: політики, соціології, науки, географії тощо. Як було доведено, військовий дискурс є тісно пов'язаним із соціально-політичною сферою і часто накладається на її канву. Задача перекладача в такому випадку – витримати баланс та коректно передати цей взаємозв'язок не переходячи та не обмежуючись специфікою жодної із них. Основна складність в рамках китайсько-українського перекладу військового дискурсу полягає у відмінностях, як структур мови, так і основних підходів до транслювання інформації. Також, КНР та Україна не є дуже інтегрованими у військовому плані, що зумовліє необхідність глибшого дослідження китайського воєнного дискурсу з метою пошуку адекватних еквівалентів до специфічних термінів, які використовуються кожною із держав.

1.2. Визначення поняття політичний дискурс та його складові

Політична діяльність та мова тісно пов'язані між собою. Позаяк, основними завданнями політики є: управління суспільством, налагодження громадського

порядку, встановлення та підтримка міжнародних зв'язків задля реалізації як національних, так і глобальних інтересів акторів міжнародних відносин. Всі ці завдання можливо виконати лише за умови використання мови в якості головного інструмента. Мова політиків має власні лексичні та граматичні особливості, структуру побудови, залежність від традиційних, культурних та історичних факторів. В лінгвістичному науковому товаристві відсутнє єдине трактування політичного дискурсу, яке могло б описати всі аспекти цього явища та надати чітке розуміння. Причиною цього є наявність наступних факторів:

По-перше, **політичний дискурс реалізується одразу в межах декількох наук: політологія, лінгвістика та соціологія.** Через цей факт, тлумачення цього терміну залежить саме від напрямку його використання. Наприклад, український вчений в сфері комунікативної лінгвістики Флорій Бацевич (2004) в своїй роботі «Основи комунікативної лінгвістики» зазначив, що: *«...Політичний дискурс моделює інтереси суспільства, тобто він формується авторами і «споживачами», оскільки їх очікування і бажання «вмонтовані» в нього»* (с. 158). Тобто, автор демонструє те, що політичний дискурс це показник та ретранслятор соціального запиту.

Однак, в статті «Ключові слова в політичному дискурсі. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи» за авторства Сотникова політичний дискурс характеризується в межах лінгвістики: *«... комплекс мовленнєвих структур у певному лінгвістичному контексті – контексті політичної діяльності, політичних поглядів і переконань...»* (Сотников с. 219).

Щодо політології, то в цій науковій площині, політичний дискурс характеризують як комплексне поняття, що містить у собі всі форми мовленнєвої практики, які пов'язані з політикою та політичною діяльністю. Головною метою визначення політичного дискурсу в цій площині – це його виявлення та розрахунок потенційного впливу задля унеможливлення появи нового виклику чи загрози.

По-друге, задля представлення релевантного терміну для політичного дискурсу необхідно **визначити в яких жанрах він реалізується.** Прояви політичного дискурсу можна віднайти в: офіційних промовах політиків, інавгураційних зверненнях президента, політичних документах (укази президента, закони, підзаконні

акти, доручення), звіти уряду та обговорення бюджету. До цього слід додати і міжнародні документи політичного характеру: комюніке, угоди, статuti, хартії, декларації, ноти та листи, які є результатом політичної комунікації між представниками різних держав.

Окрім цього, із розвитком ЗМІ, як 4 гілки влади, та популяризацією соціальних мереж в результаті процесу глобалізації – до жанрів політичного дискурсу можна віднести і публікації на таких платформах як Instagram, Facebook. Також, статті та аналітичні доповіді The Economist або ж китайського CCTV – також стали частиною політичного дискурсу, хоча їх можна віднести і до дискурсу мас-медіа.

Таким чином, до політичного дискурсу можна відносити все, що відноситься до політичної сфери діяльності. Тим самим, політичний дискурс виступає відображенням взаємовідносини між людиною та суспільством, суспільством та державою, а також між різними країнами.

Також, важливо визначити те, що **політичний дискурс є складовою інституційної комунікації**, яка виявляється у його типі, а саме в типі суспільного інституту, який ідентифікується спеціальною назвою в колективній свідомості мови та узагальнюється в ключових поняттях цього інституту. Зокрема, можна визначити функціонування політичного дискурсу як засобу влади.

Спираючись на представлені вище фактори, можна запропонувати трактування *політичного дискурсу – як сукупність всіх виразів мовленнєвої діяльності, а також соціокультурні норми, традиції і досвід, які визначаються та виражаються у формі словесних виразів. Його зміст, форма, учасники та адресати належать до політичної сфери.* Він виходить за межі простої комунікації, оскільки визначає чіткі цілі та учасників.

Мета і учасники даного дискурсу – є завоювання і утримання влади, а його учасниками є політики і суспільство.

Також, для розуміння політичного дискурсу необхідно розглянути найпоширеніші аспекти семантико-прагматичні категорії:

- 1) *Образ автора*, а саме розуміння його абстракції та персоніфікації, розрізнення авторської індивідуальності, виокремлення стилю та паратекстуальних компонентів;
- 2) *Фактор адресата*, який є особливо важливим аспектом в політичному дискурсі, адже, адресат, в цьому випадку, має підпасти під вплив екстрапольованого на нього політичного дискурсу. Причому, в залежності від адресата, використовуються дві різні комунікативні концепції: лідерства та рівності;
- 3) *Інформаційний зміст*, що залежить від комунікативних цілей дискурсу;
- 4) *Інтенція* – це комунікативний намір мовця, який має кожен вербальний твір і визначає правила вербальної поведінки адресата;
- 5) *Оцінювання*;
- 6) *Конвенційність*. Сюди закладається інтерпретація та сприйняття, які включають у себе такі три форми як: кліше, термінологію та ритуальність;
- 7) *Емоційність/експресивність* – це різноманітні комбінації синтаксичних елементів, які разом із забезпеченням цілісності та зв'язаності дискурсів – надають додаткову експресію;
- 8) *Модальність*, яка вказує ставлення мовця до подій або фактів, виражених у мовленні;
- 9) *Інтертекстуальність*;
- 10) *Соціо-культурний контекст*;
- 11) *Форма комунікації* – вербальна та не вербальна;
- 12) *Засоби комунікації*:
  - Усні та письмові (залежать від способу передачі інформації);
  - Полілог та діалог (залежать від кількості учасників комунікації).

Отже, дані 12 семантично-прагматичні категорії є обов'язковою складовою політичного дискурсу, який можна трактувати як специфічну багатосторонню форму мовленнєвого спілкування, що адресована кільком співрозмовникам та відзначається поліфонією різних авторів у своїй структурі та композиції.

Також, при розгляді політичного дискурсу необхідно зазначити його функціональну складову та специфічні характеристики.

Щодо функціональності, то китайський лінгвіст Ху Яюань (胡亚元) відзначає 5 функцій китайської політичної мови:

- 1) *Поширення політичної інформації*: передача експліцитних та імпліцитних текстів, відображення суспільної думки;
- 2) *Визначення порядку денного*: ареальний ефект та контроль над розповсюдженням інформації;
- 3) *Інтерпретація та асоціативні зв'язки*: пояснення та опис політичних подій і явищ, що відбуваються, регулювання суспільної думки;
- 4) *Спонування до дій*: заклик, кодування чи заміна мовою дій;
- 5) *Політична ідентифікація*: співвідношення з певною політичною позицією (с. 89).

Схожий функціонал пропонує й українська дослідниця Лариса Нагорна (2005) в своїй роботі «Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики»:

- 1) Інформативна;
- 2) Орієнтацій;
- 3) Мобілізаційна;
- 4) Консолідацій;
- 5) Ідентифікаційна.

До специфічних характеристик політичного дискурсу можна віднести: агоністичну поведінку; агресивність, театральність та ідеологічне підґрунтя.

Таким чином, політичний дискурс – це комунікативний симбіоз лінгвістики, політики та соціології, який виникає як результат взаємодії різних суспільних інститутів і проявляється в різноманітних тактиках спілкування, які використовує мовець. Основні ознаки даного виду дискурсу є: комунікативність, цілісність, раціональність та аргументованість. Крім цього, політичний дискурс містить у собі елементи культурного впливу, детермінованість часом, простором, структурою і абстракцією.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.

2.1. Лінгвістичні моделі перекладу

У галузі перекладознавства велика увага приділяється різноманітним теоретичним підходам, що визначають принципи та основи функціонування перекладу як складного процесу міжмовної комунікації. Один з ключових аспектів у дослідженні перекладу – це аналіз моделей теорії перекладу, які відображають різні погляди на його сутність та методологію виконання.

У цьому розділі буде розглянуто три важливі теоретичні моделі перекладу: денотативну, трансформаційну та семантичну, кожна з яких представляє унікальний теоретичний підхід до розуміння та оцінки процесу перекладу. Вони розглядають переклад з різних точок зору, наголошуючи на важливості різних аспектів в процесі перекладацької діяльності.

Денотативна модель перекладу – це один із найпоширеніших підходів перекладу, який вивчає процес передачі значення мовного виразу з однієї мови в іншу, аналізує способи, за допомогою яких ми перекладаємо слова, фрази та речення, забезпечуючи відтворення їхнього семантичного змісту в мові призначення.

Основний принцип цієї моделі полягає у тому, щоб максимально точно передати денотативне, референтне значення вихідного тексту, тобто його буквальний і фактичний зміст, уникаючи при цьому додавання власних тлумачень чи інтерпретацій. Головний акцент даної теорії зосереджується саме на логічній, а не естетичній складовій, відтворення стилістики оригіналу також виступає другорядним фактором.

Проте важливо зауважити, що денотативна модель має багато недоліків, адже не враховує багато інших аспектів. По-перше, вона ігнорує стилістичні і комунікативні особливості мови оригіналу, що негативно позначається на якості перекладу, адже мова часто несе не тільки інформаційне, а й певне смислове навантаження. До того ж, така концепція фактично позбавляє перекладача залучення

у переклад власної творчості та можливості інтерпретації тексту. Переклад, на відміну від простого переказу, все ж таки передбачає певну долю свободи тлумачення, а зосередження акценту лише на лексичній точності та безпосередньому відтворенні семантичного змісту може утворити проблему у вираженні оригінального сенсу з урахуванням стилістичних особливостей і авторського задуму. Намагаючись дотримуватися денотативної теорії, існує висока ймовірність втратити саме вираження унікальності стилю у перекладі, адже оригінал зазвичай має власні унікальні риси, які важко або навіть неможливо повністю передати, віддаючи перевагу лише лексичній точності. Особливо це стосується таких творчих аспектів тексту, як поетична мова або художні вирази, які можуть втрачати свою естетичну цінність у процесі строгого дотримання денотативного підходу. Денотативне значення для різних культур може бути нееквівалентним по причинні відмінності мовних картин світу, тобто різниці у національних особливостях його бачення, тому під час перекладу із однієї мови на іншу важливо враховувати культурні нюанси, які можуть впливати на правильне сприйняття тексту. Оскільки цей підхід ставить основний акцент на точному відтворенні значень слів та фраз, він може обмежувати перекладача у вираженні експресивних або ідіоматичних виразів, які можуть мати унікальні культурні або стилістичні відтінки. Адекватна вільність, або гнучкість у виразі виступає важливою частиною комунікації, а її відсутність в свою чергу призведе до втрати певних аспектів та виразових засобів, які є важливою складовою для повного розуміння і адекватного відтворення мовного контексту. Не враховуючи контекст, переклад стає вразливим до втрати точності та вірності оригіналу, особливо у випадках, коли слова або вирази мають множинне тлумачення, або якщо вони сильно залежать від конкретного мовного або культурного середовища. Застосування лише денотативного підходу може призвести до ситуацій, коли перекладач не здатен передати виразовий зміст або внутрішню специфіку мови оригіналу через недостатнє врахування фонетичних, синтаксичних та стилістичних аспектів, які формують контекст в мовленні. Урахування контексту є ключовим для забезпечення повноцінного та адекватного перекладу, оскільки воно дозволяє уникнути спотворень і забезпечити збереження мовних тонкощів та внутрішньої логіки оригіналу. Ще

одним із суттєвих недоліків денотативної моделі перекладу є те, що вона не розкриває системного відношення змісту оригінального тексту до змісту перекладу. На відміну від більш пізніх концепцій, які розглядають переклад як міжсистемну трансляцію, де оригінал і переклад формують певну смислову структуру, денотативна модель сприймає їх як окремі одиниці. Вона не дає уявлення про те, яким чином здійснюється взаємозалежний вплив оригіналу і перекладу один на одного задля формування єдиного цілісного змісту при перекладі.

Денотативна модель орієнтується на одиничні мовні елементи (слова, словосполучення), а не на системне співвідношення між текстами і рівнями їх організації і не дозволяє розглядати оригінал і переклад як взаємозумовлені одиниці в межах єдиної комунікативно-смислової події перекладу. Тому на основі денотативної моделі неможливо повною мірою проаналізувати і системно описати природу перекладацьких перетворень на різних мовних рівнях.

Семантична модель перекладу – це підхід до вивчення процесу перекладу, який робить акцент на передачі сутності еквівалентних відносин між змістом оригіналу та перекладу, тобто зосереджуються саме на семантичних аспектах мови. Семантика в мовознавстві вивчає значення слів, фраз, речень і як це значення передається через мову, ця модель спирається на уявлення про мову як складну семіотичну систему, що містить різні рівні значення:

- денотативний (словниковий) зміст слів та фраз
- концептуальний (понятійний) рівень, на якому виражаються ідеї, погляди, судження
- рівень комунікативних і прагматичних значень, що створюють мовленнєвий вплив на адресата
- емоційно-експресивний та стилістичний рівні, що несуть оцінний зміст та характеристики мовця
- рівень мовних засобів організації тексту

При перекладі необхідно враховувати всі ці аспекти й забезпечувати еквівалентність на кожному рівні, в результаті такий підхід дозволяє глибше зрозуміти лінгвістичну природу мови (Catford, 1969).

В межах цього підходу переклад розглядається не як механічна заміна одиниць однієї мови одиницями іншої, а як творчий процес розуміння та інтерпретації глибинної семантичної структури тексту. При такому підході досліджуються лінгвістичні, когнітивні і соціокультурні аспекти, що впливають на сприйняття змісту в оригіналі та його відтворення у перекладі, основний акцент робиться на адекватне передавання не лише денотативного, а й конотативного, прагматичного, емотивного та інших компонентів семантики. На відмінну від денотативного підходу, перекладачу надається творча свобода для інтерпретації та трансформації змісту з метою створення нового, функціонально еквівалентного тексту, тому комунікативний вплив перекладу розглядається як основний критерій його якості та адекватності.

Семантична модель перекладу ґрунтується на декількох важливих принципах:

1. Компонентний аналіз змістових одиниць мови – компонентний аналіз змістових одиниць мови спрямований на розкриття семантичного значення окремих складових мовного виразу. У цьому методі аналізу перекладач систематично розбирає мовний вираз на його складові компоненти, такі як слова, фрази чи речення, з метою визначення і розкриття їхнього семантичного вмісту. Цей підхід передбачає, що кожен елемент мовного виразу має власне значення і виступає ключовою частиною загального семантичного пазлу. Під час аналізу перекладач вивчає взаємодію цих компонентів та їхній внесок у формування смислової структури виразу.

Важливий аспект компонентного аналізу – це розуміння того, як кожен компонент взаємодіє з іншими, а також як їхня сукупність трансформується при перекладі. Застосовуючи цей підхід, необхідно намагатись максимально точно передати семантичні нюанси кожного компонента, забезпечуючи таким чином адекватність і точність перекладу на рівні окремих семантичних складових мовного виразу.

2. Виявлення регулярних відповідностей між мовами на різних семантичних рівнях – передбачає аналіз та ідентифікацію систематичних відповідностей у лексичних, граматичних і текстових аспектах мов, при цьому, враховуються певні закономірності,

які виявляються через порівняння структурних та семантичних елементів мовних одиниць.

На лексичному рівні виявлення регулярних відповідностей передбачає знаходження еквівалентів між словами та виразами різних мов, які мають схожі або ідентичні значення - це може включати синонімічні відповідності або врахування тонких відмінностей у сенсі, які можуть впливати на вибір конкретного перекладу.

На граматичному рівні виявлення відповідностей означає аналіз структури речень та мовних конструкцій з метою визначення схожих граматичних структур, що може включати аналіз вживання частин мови, порядку слів, форм часу та інших граматичних елементів.

На текстовому рівні виявлення регулярних відповідностей передбачає аналіз семантичних зв'язків у межах тексту, тобто врахування контекстуальних відносин між різними частинами тексту та забезпечення збереження семантичної консистентності при перекладі.

Загалом, виявлення регулярних відповідностей допомагає перекладачеві ефективно й адекватно втілювати семантичні аспекти мовного виразу з однієї мови в іншу, сприяючи більшій точності та зрозумілості перекладу.

3. Дослідження семантичних структур мов – комплексний процес, спрямований на розкриття значень і їхніх взаємозв'язків в мовних одиницях. Цей підхід включає в себе аналіз різних рівнів семантики, починаючи від окремих слів та виразів і закінчуючи семантикою тексту в цілому. На першому рівні дослідження семантичних структур означає вивчення лексичних одиниць — їхніх значень, внутрішніх відтінків і взаємозв'язків, це включає аналіз синонімів, антонімів та інших лексичних відносин, що допомагають розкрити багатогранність значень окремих слів.

На другому рівні увага зосереджена на граматичних і структурних аспектах семантики. Дослідження включає аналіз того, як граматичні конструкції впливають на вираження значень і структуру мови в цілому. Це може включати вивчення вживання частин мови, порядку слів і інших граматичних елементів для передачі семантичних нюансів.

На третьому рівні проводиться дослідження семантичної структури тексту, що включає вивчення взаємозв'язків між реченнями, абзацами й іншими структурними одиницями для розкриття сенсу та інтенції тексту в цілому.

Загалом, дослідження семантичних структур мов допомагає розуміти, як мовні одиниці набувають значень, як вони взаємодіють і яким чином це впливає на сприйняття й інтерпретацію мови в процесі комунікації.

Трансформаційна модель перекладу – є однією з провідних концепцій у перекладознавстві, яка ґрунтується на уявленні про переклад, як процес трансформації текстової інформації з однієї мови в іншу. На відміну від дотримання прямого еквіваленту слів, яке властиво денотативній теорії, трансформаційна модель визнає, що переклад може вимагати трансформації виразу для забезпечення відтворення аналогічної семантики і функції. Однією із основних ідей трансформаційної теорії перекладу виступають структурні зміни, які як раз таки і передбачають перетворення форми та організації виразу між оригіналом і перекладом, таким чином це визнає, що прямий відповідник слів часто не може відтворити багатоаспектність семантики і функції тексту, тому переклад може вимагати більш глибоких змін у структурі речень і тексту для забезпечення еквівалентного сенсу (Walmsley, 1970).

Структурні зміни включають в себе: перестановку слів і фраз для досягнення оптимальної структури в цільовій мові, враховуючи її граматичні особливості; переформулювання речень – по причині необхідної зміни синтаксичної структури речень для збереження зрозумілості і логічного ходу мовлення в перекладі; розширення або скорочення виразів – з метою відтворення сенсу оригіналу в іншій мові, де певні виразові засоби можуть інакше функціонувати або бути взагалі відсутніми; введення додаткових конструкцій, таких як вставні конструкції або розділові речення для вираження певного семантичного аспекту, які можуть відрізнитись від оригіналу; зміни в організації тексту, такі як перегрупування абзаців чи розділів для забезпечення кращого логічного ходу мовлення і збереження інтенцій оригіналу.

Трансформаційна модель перекладу сформулювала ряд фундаментальних положень стосовно природи перекладацької діяльності. По-перше, вона визначає метою перекладу не механічне копіювання мовних одиниць оригіналу, а досягнення семантичної і функціональної рівноцінності перекладу за рахунок трансформації його форми. По-друге, трансформаційна модель передбачає можливість якісних перетворень змісту тексту під час перекладу задля усунення невідповідностей між мовами. По-третє, вона надає перекладачам творчої свободи щодо вибору оптимальних трансформацій і засобів передачі інформації (Székely, 1962).

Трансформаційна модель перекладу сформулювала ряд видів перекладацьких трансформацій, проаналізувала механізми їх застосування і вплив на результат перекладу і значною мірою вплинула на подальший розвиток перекладознавчих досліджень і формування сучасної наукової парадигми дослідження перекладу.

2.2. Перекладацькі трансформації

Основна мета перекладу полягає у досягненні адекватності перекладу оригіналу. Адекватність визначається як ступінь відповідності перекладу оригіналу на всіх його рівнях: семантичному, структурному, стилістичному, прагматичному. Семантична адекватність означає збереження в перекладі повного і точного змісту оригіналу, структурна полягає у передачі логічної будови і послідовності подачі інформації, стилістична адекватність дотримується мовних особливостей оригіналу, а прагматична має на меті досягти однакового комунікативного ефекту (Kurychuk, 2018).

Адекватність виступає динамічною категорією, оскільки залежить від контексту, мети і читацької аудиторії перекладу. З огляду на мовні і культурні відмінності, повне і буквальне відтворення оригіналу неможливе, саме тому теорія перекладу допускає певні трансформації змісту під час перекладацького процесу для оптимізації адекватності.

Процес перекладу неможливий без відповідного знання граматики і граматичних трансформацій, які слугують однією із ключових частин адекватного перекладу. Поняття «перекладацькі трансформації» вказує на зміни та адаптації, які відбуваються під час процесу перекладу між мовами, ці трансформації, в свою чергу,

можуть виникати з різних причин, таких як різниця в лінгвістичних, культурних і стилістичних особливостях між джерелом і цільовою мовами.

Переклад передбачає як зміну самої мови, так і її змісту. Зміни у мові охоплюють процеси від структури вихідної мови до структури мови реципієнта, від зміни стилю оригіналу до стилю мови перекладу тощо. Зміни змісту передбачають додавання або деякі втрати інформації, адаптацію до різних культурних моделей або різних ситуаційних значень. Таким чином, використання перетворень, які застосовуються для адаптації мови оригіналу у мові перекладу можна назвати трансформаціями (Nida, 2003, с. 18).

Трансформації допомагають максимально повно відтворити текст оригіналу та досягти перекладацької еквівалентності при різних семантичних і формальних системах мов. Однак, як такої, єдиної класифікації перекладацьких трансформацій серед дослідників не було досягнуто, оскільки різні вчені можуть відносити одні й ті самі трансформації до різних видів, відповідно до власної думки.

Розглянемо систему класифікації лексичних і граматичних трансформацій, запропонованих професором І. В. Гарником, який досліджує це питання в українському перекладознавстві:

Лексичні трансформації:

Конкретизація – один із видів лексичних трансформацій, метою якої є заміна загальних, абстрактних за своєю природою лексем та семантичних одиниць оригіналу більш конкретними, деталізованими еквівалентами у мові перекладу. Необхідність у застосуванні цієї трансформації полягає у різниці рівня абстракції понять та ступеня їх конкретизації у двох мовах. Завдання конкретизації полягає в тому, щоб уникнути надмірно загальних і неоднозначних формулювань при передачі змісту оригіналу і сприяти більш точному і наочному сприйняттю перекладу. Для реалізації цієї трансформації перекладач замінює абстрактні слова та вирази більш конкретними номінаціями, зокрема шляхом заміни загальних термінів специфічними поняттями, уточненнями метафор або конкретними назвами загальних предметних позначень. При цьому, важливо не допустити перетворення перекладу на надмірно деталізований текст задля уникнення спотворення змісту оригіналу (Гарник, 2001).

Генералізація – виступає протилежною трансформацією до конкретизації і передбачає заміну більш конкретних одиниць оригіналу загальнішими за значенням еквівалентами мови перекладу. Деталізація, яка характерна для однієї мови, не завжди знайде точних відповідностей в іншій, тому задача генералізації полягає в уникненні зайвих подробиць оригіналу з метою збереження його загального змісту. Застосування цієї трансформації відбувається шляхом заміни конкретних предметів і явищ загальними поняттями, власних назв – загальними термінами, специфічних деталей – більш узагальненим описом. Частіше за всього генералізація використовується у випадках, коли конкретика не передає зміст або викликає нерозуміння, тому важливо пам'ятати, що основною метою перекладу виступає збереження головної ідеї оригінального тексту (Гарник, 2001).

Зміщення – полягає у заміні однієї лексеми іншою зі збереженням загального сенсу. На відміну від конкретизації і генералізації, зміщення застосовується набагато рідше, оскільки передбачає заміну перекладацьких одиниць на одному ієрархічному рівні. Іноді зміщення викликане розбіжностями у граматичних категоріях, наприклад – рід іменників. Загалом ця трансформація ґрунтується на логічній категорії часткової несумісності понять, коли їх обсяги не перекриваються повністю, тобто заміну близькими за змістом, але не ідентичними лексемами в межах одного ієрархічного рівня.

Додавання – один із прийомів подолання міжмовних розбіжностей і досягнення адекватної передачі змісту оригіналу. Трансформація додавання полягає у внесенні до тексту перекладу додаткових лексем, які не є прямими відповідниками слів оригінальної мови джерелу, проте суттєво необхідні для повного розкриття семантики оригінальних одиниць або узгодження їх зі стилістичними нормами мови перекладу. Додаванню можуть підлягати: лексеми, що роз'яснюють або конкретизують зміст оригіналу; слова, які необхідні для побудови граматично правильної структури речень мовою перекладу; лексичні компоненти, які відновлюють стилістичну чи жанрову узгодженість перекладу (Гарник, 2001).

З точки зору теорії мовного посередництва, додавання дає змогу подолати неоднозначність міжмовних відповідностей і компенсувати розбіжності між

комунікативним потенціалом мови джерела і перекладу. Під час застосування додавання – головне не порушувати оригінальну єдність і не спотворювати його сенс

Вилучення (опущення) – лексична трансформація вилучення є протилежною до трансформації додавання і передбачає вилучення окремих лексем і словосполучень з перекладеного тексту в порівнянні з оригіналом. На мікрорівні вона передбачає вилучення окремих лексем що обумовлюються: 1) відсутністю точних еквівалентів вилучених одиниць у мові перекладу; 2) несумісністю окремих деталей із нормами стилю, жанру чи комунікативною ситуацією перекладу. На макрорівні вилучаються окремі речення чи абзаци, які не впливають на загальне розуміння (Гарник, 2001).

З методологічної точки зору, вилучені фрагменти не повинні змінювати загальної композиції тексту і його основних смислових акцентів. Лінгвістично, при вилученні дотримується принцип оптимізації перекладу шляхом пом'якшення міжмовних диспропорцій та адаптації до мови реципієнта. Таким чином, ця трансформація виступає раціональним способом подолання неузгодженості між комунікативними системами мови оригіналу і перекладу. Вилучення (опущення) є одним із необхідних методів для досягнення адекватності перекладу, але також потребує обережного застосування для уникнення порушення змістової цілісності тексту, його стилістичних особливостей, а також логіки викладу думок і деформації перекладу.

Граматичні трансформації:

Заміна частин мови – полягає у компенсації відмінностей у вираженні граматичних значень різними частинами мови та отриманні стилістично і семантично адекватного перекладу. При цьому важливо не змінювати загального сенсу речень і досягти збереження структури мовою перекладу. Застосування цієї трансформації необхідно у випадках різного вираження одних і тих самих значень в оригіналі і мові перекладу. В українській мові відповідність між класами слів і синтаксичними ролями досить проста і стабільна, адже приналежність слів до частин мови закріплена морфологічно. В китайській мові натомість вона набагато складніша, одне й теж слово, зберігаючи зовнішню слотовірну форму, може виступати різною частиною

мови і для їх визначення в кожному окремому випадку враховуються синтаксичні властивості слів, тобто їх поєднання, взаємозв'язок тощо (Гарник, 2001).

Заміна членів речення – передбачає перебудову синтаксичної структури речення, тобто заміну окремих елементів (підмет, присудок, додаток та ін.) для отримання граматично коректної структури мовою перекладу. Член речення – це функція структурного елементу (слова або номінативного словосполучення) в складі речення. Дане поняття пов'язане з функціональними особливостями слів і словосполучень в реченні. Оскільки члени речення співвідносяться із структурою речення, вони являють собою не субстанціональну, а функціональну категорію. Функції членів речення визначаються відносинами існуючими між структурними елементами речення. Значення ж відносин складаються на основі значень поєднаних між собою слів. Граматичні ознаки членів речення, їх роль і значення, скоріше за все обумовлені характером і особливостями синтаксичної системи мови в цілому. Всі синтаксичні одиниці вважаються рівноправними між собою, в той час як члени речення традиційно прийнято ділити на головні (підмет, присудок, доповнення) і другорядні (означення, обставина і комплемент). З лінгвістичної точки зору, будова речень у мовах може різнитися за такими параметрами як: порядок слів (SVO або SOV); способи вираження граматичних категорій (відмінки, часи); необхідність чи відсутність певних службових слів. На мікрорівні, граматична трансформація заміни членів речення полягає у перерозподілі функцій окремих слів або словосполучень всередині речення під час перекладу. Це обумовлено структурними відмінностями в синтаксичному оформленні двох мов, наприклад, слово, яке виступало підметом в оригіналі, може займати роль додатку у перекладі і навпаки. Мета перекладача – забезпечити логічну узгодженість перебудованого речення мовою перекладу і точно передати зміст оригіналу, трансформація заміни членів речення адаптує структуру речення до засад мови, долаючи розбіжності на синтаксичному рівні (Гарник, 2001).

Заміна типу речення – це процес зміни структури речення з одного типу на інший з метою передачі того ж самого сенсу за іншою формою висловлення. Наприклад, перетворення питального речення на стверджувальне або зміна простого речення на складне чи складнопідрядне. З лінгвістичної точки зору, це обумовлено

відмінностями у класифікації та побудові речень двох мов, по причині того, що кожна має власну типологію. Заміна типу речень необхідна для досягнення стилістично та граматично коректного перекладу, вона допомагає подолати розбіжності між мовами на рівні відтворення граматичних значень у реченнях різного типу. Також ця трансформація може впливати на емпфузу, тон, спосіб вираження думки чи питання і виступає важливим аспектом у відтворенні мовленнєвого виразу, який дозволяє мовцю варіювати структуру висловлення для досягнення різноманітності та ефективності у комунікації (Гарник, 2001).

Синтаксичні перестановки – зміна розташування слів, поєднань, частин складного речення та самостійних речень у перекладеному тексті в порівнянні з текстом оригіналу. Трансформація цього типу виступає важливою складовою для структурної організації мовлення та компенсації розбіжностей шляхом перебудови порядку елементів речень з метою оптимізації мовної системи мови перекладу. Певним викликом під час її застосування виступає збереження інформативності і структурної цілісності оригінального тексту, уникаючи деформації змісту чи стилю (Война, 2023).

Синтаксичні перестановки дозволяють адаптувати синтаксичну структуру до правил стилістики і жанрових особливостей конкретної мови, змінюючи темпоральну послідовність подій для логічного викладу, переміщуючи ключові складові для акцентування уваги або оптимізуючи інформаційну ємність комунікативних одиниць.

Об'єднання речень – процес об'єднання двох або більше окремих речень в одне, без втрати оригінального сенсу та логічної послідовності. Трансформація об'єднання використовується для створення більш складних та зв'язних мовних конструкцій і може залучати різні граматичні засоби, такі як введення сполучників, використання сполучних слів чи фраз, зміну форми частин мови для підтримки логічної зв'язності між частинами складного речення. Згідно з теорією еквівалентності, об'єднання полягає у збереженні інформативного змісту та стилістичних особливостей оригіналу компактнішою формою мовою перекладу. На макрорівні об'єднання дозволяє зберегти стислість викладу загалом за рахунок з'єднання двох ідей або думок в одну. Таким чином, можна стверджувати, що граматична трансформація цього типу

допомагає покращити зрозумілість тексту та розкрити взаємозв'язок між різними аспектами наданої інформації, а також оптимізувати стиль відповідно до норм мови перекладу (Гарник, 2001).

Членування речень – передбачає поділ складного чи довгого речення оригіналу на два або більше простіших предикатива мовою перекладу. Граматична трансформація членування речень сприяє подоланню дисбалансу в довжині, складності та інформаційному навантаженні на складові речення перекладу. Розподіл оригіналу на менші фрагменти дає змогу раціональніше розподілити інформацію, виокремити основні ідеї, послідовності подій, дій чи думок і полегшити загальне сприйняття матеріалу. На макрорівні членування реалізується шляхом оптимізації інформаційного навантаження окремих синтагм та послаблення їх взаємозв'язку, що дозволяє адаптувати структуру речень до норм перекладацької мови, розподіливши їх логіко-смысловий обсяг на кілька компонентів. Частота і масштаби застосування трансформації залежать від жанру та стилю оригінального тексту, у науковій і публіцистичній літературі членування слугує однією з поширених практик для отримання більш структурованого та лаконічного висловлення. У наукових текстах членування речень допомагає підкреслити логічні зв'язки між думками, виділити ключові тези та довести аргументацію, крім того, це дозволяє уникнути двозначності та забезпечити зрозумілість для читача. У публіцистичних текстах, зокрема в журналістській прозі, членування речень може використовуватися для створення емоційного чи драматичного ефекту, підкреслення важливих моментів або створення напруження в тексті. Такий підхід допомагає залучити увагу читача та зробити текст більш виразним (Гарник, 2001).

У художніх творах ця трансформація застосовується рідше з міркувань збереження стилістичних особливостей. У літературі, особливо в художній, застосування граматичної трансформації членування речень відбувається набагато менше у порівнянні з іншими жанрами, це пов'язано з причиною збереження унікальності стильових особливостей письменника, авторської манери його висловлення та художнього задуму твору. В художній літературі, особливо в художньо-поетичних текстах, авторам часто важливо зберегти естетику мови, ритм,

мелодію висловлення, тому до використання трансформації членування речень вдаються досить обережно, з метою збереження унікальності авторського стилю та виразності художнього відтворення образів і емоцій. Звісно, що і у художній літературі їх застосування цілком можливе – для підсилення ефекту або передачі особливих емоцій, однак це відбувається в межах збереження художньої цілісності та авторського задуму твору. Для перекладу важливо, щоб будь-які зміни не втрачали ключових художніх аспектів та не порушували стильової цілісності твору.

За основу проведення практичного дослідження використання трансформацій при перекладі, були взяті 4 типи лексичних трансформацій (генералізація, конкретизація, додавання, опущення) і 5 граматичних трансформацій (заміна членів речення, заміна частин мови, заміна типу речення, членування речень, об'єднання речень) запропонованих українським професором І. В. Гарником.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КИТАЙСЬКОГО ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ І ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

3.1. Лексико-стилістичні особливості китайського військово-політичного дискурсу

Військово-політична риторика охоплює широкий спектр мовленнєвих актів, включаючи виступи політиків, інтерв'ю політичних діячів журналістам, офіційні прес-конференції, промови партійних маніфестів та повідомлення політично орієнтованих ЗМІ щодо військових подій і стратегії. Тексти такої тематики характеризуються вживанням військово-політичної термінології, яка поділяється на загальнозрозумілу і вузькоспеціалізовану, тобто ті терміни, що знайомі широким верствам населення, і ті, які відомі фахівцям у сфері військово-політичних досліджень. Наведемо декілька прикладів з використанням загальнозрозумілої термінології:

一、尊重各国主权。公认的国际法，包括联合国宪章宗旨和原则应该得到严格遵守，各国主权、独立和领土完整都应该得到切实保障。

Слід суворо дотримуватися загальноприйнятих міжнародних прав, включаючи цілі та принципи Статуту Організації Об'єднаних Націй, реально гарантувати суверенітет, незалежність і територіальну цілісність держав.

В цьому реченні можна виділити такі загальнозрозумілі терміни як:

联合国宪章 – Статут ООН, 主权 – суверенітет、独立 – незалежність, 领土完整 – територіальна цілісність.

反对武装攻击核电站等和平核设施。

Необхідно виступати проти здійснення збройної атаки на АЕС і інші мирні атомні об'єкти.

武装攻击 – збройна така, 核电站 – АЕС.

目前俄乌双方都在重新部署兵力。

Зараз і Росія, і Україна передислоковують свої сили.

重新部署兵力 – передислокувати військові сили.

观察人士指出，在冬季结束以后，很有可能爆发一场“春季战斗”。

Спостерігачі зазначали, що після закінчення зими, швидше за все, почнеться «весняна битва».

战斗 – битва, боротися, вести бій.

乌克兰驻法国大使瓦季姆·奥梅利琴科 27 日说，截至当天，美国、德国等西方国家承诺向乌克兰提供 321 辆主战坦克。

Посол України у Франції Вадим Омельченко 27 числа заявив, що станом поточний день США, Німеччина та інші західні країни пообіцяли надати Україні 321 одиницю основних бойових танків.

大使 – посол; 主战坦克 – основний бойовий танк.

值得注意的是，北约内部，特别是美德之间，在援乌坦克问题上一直存在分歧，美国不断敦促德国单方面向乌克兰提供坦克，波兰等国也措辞严厉地向德施压，但德建议在军援问题上保持冷静，避免激进行动激化局势，同时德也希望美在援乌坦克方面“先行一步”。

Варто зазначити, що всередині НАТО, особливо між Сполученими Штатами та Німеччиною, існують розбіжності в питанні наданні танків для України. Сполучені Штати продовжують закликати Німеччину в односторонньому порядку надати Україні танки, Польща та інші країни в свою чергу також вдаються до натиску, але Німеччина пропонує зберігати спокій у питанні військової допомоги та уникати радикальних дій, які можуть спричинити загострення ситуації. У той ж час Німеччина також сподівається, що у питанні допомоги танками Україні, США «зроблять перший крок».

坦克 – танк, 军事援助 – військова допомога.

美国副国务卿纽兰 26 日在国会参议院作证时称“艾布拉姆斯”坦克结构非常复杂，操作需要大量培训，因此，“上战场还需要一些时间”。

26 числа заступник держсекретаря США Вікторія Нуланд засвідчила в Сенаті про те, що конструкція танка «Абрамс» надзвичайно складна і вимагає багато підготовки

перед початком його експлуатація, саме тому «потрібен деякий час, щоб відправити його на поле бою».

副国务卿 – заступник держсекретаря, 国会参议院 – сенат; 战场 – поле бою, фронт .

一些西方军事专家认为, 俄乌可能都在为春季攻势做准备。

Деякі західні військові експерти вважають, що Росія і Україна можуть готуватися до весняного наступу.

军事专家 – військовий експерт; 攻势 – наступ, атака

据乌克兰外交部官网 2 日报道, 欧盟 27 国外长当天在基辅召开非正式会议。这是欧盟首次在域外国家举行此类会议, 乌克兰外长库列巴与博雷利共同主持会议。

Згідно з повідомленням на офіційному сайті Міністерства закордонних справ України, 2 числа в Києві відбулася неформальна зустріч міністрів закордонних справ 27 країн Європейського Союзу. Європейський Союз вперше проводить подібну зустріч за межами регіону під спільним головуванням міністра закордонних справ України Дмитром Кулебою разом з Жозепом Борреллем.

外交部 – Міністерство закордонних справ; 欧盟 – Європейський Союз, 外长 – міністр закордонних справ; 非正式会议 – неформальна зустріч; 主持会议 – вести засідання.

库列巴表示, 相信会议将加速乌克兰欧洲一体化进程。

Кулеба висловив сподівання, що зустріч прискорить процес євроінтеграції України.

欧洲一体化 – євроінтеграція.

这是北约成员国首次宣布向乌提供主战坦克这类“进攻性武器”。

Це перший випадок, коли держава-член НАТО оголосила про надання Україні «наступальної зброї», наприклад, основних бойових танків.

北约成员国 – країна-учасниця НАТО, 进攻性武器 – наступальна зброя.

据乌克兰国际文传电讯社报道, 博雷利在与库列巴举行的联合记者会上说, 他已提议欧盟在欧洲和平基金机制框架下, 明年向乌方提供 50 亿欧元的一揽子援助并期待在今年年底前欧盟各成员国就此达成一致。

Як повідомляє українське інформаційне агентство «Інтерфакс», Жозеп Боррель на спільній прес-конференції з Дмитром Кулебою заявив, що запропонував ЄС протягом наступного року надати Україні пакет допомоги у розмірі 5 мільярдів євро в рамках Європейського фонду миру і розраховує на те, що країни-учасниці ЄС досягнуть домовленості з цього приводу до кінця поточного року.

І очікує досягнення згоди між країнами-учасницями з приводу цього питання до кінця поточного року.

联合记者会 – спільна конференція; 成员国 – країна-учасниця; 欧盟 – ЄС (Європейський союз); 机制 – механізм; 欧洲和平基金 – Європейський фонду миру.

Серед вузькоспеціалізованих:

本轮乌克兰危机中，欧洲领导人马不停蹄地开展了一系列旨在平息事态的“穿梭外交”。

В умовах нинішньої української кризи європейські лідери не зупиняють спроб введення «човникової дипломатії», спрямованої на налагодження конфлікту.

穿梭外交 – «човникова дипломатія» полягає у врегулюванні конфліктної ситуації за допомогою посередника, який безперервно курсує між зацікавленими сторонами і проводить переговори для повного вирішення конфлікту, також відома як «швидка дипломатія» або «Конкорд-дипломатія». Термін «човникової дипломатія» пов'язують з діяльністю Генрі Кіссінджера, радника президента США з питань національної безпеки у 1970-х роках, який використовував його у своїй роботі для вирішення складних міжнародних конфліктів.

有关国家应停止对他国滥用单边制裁和“长臂管辖”，为乌克兰危机降温发挥作用，也为发展中国家发展经济和改善民生创造条件。

Відповідні країни повинні припинити зловживання односторонніми санкціями і екстериторіальним застосуванням юрисдикції щодо інших країн, відіграти певну роль у послабленні української кризи, а також створити умови для того, щоб країни третього світу могли розвивати свою економіку та покращувати рівень життя.

“长臂管辖” – «екстериторіальне застосування юрисдикції» – термін, що має специфічне концептуальне значення в рамках міжнародних відносин і відноситься до

предметної області зовнішньої політики та права. Позначає застосування односторонніх санкцій поза межами власної території.

德国国防部已宣布，将购买 35 架美制 F-35 战斗机。

Міністерство оборони Німеччини оголосило про закупівлю 35 винищувачів F-35 американського виробництва.

- «F-16 战机» – назва американського винищувача F-16 Fighting Falcon.

以美国为首的北约已经或决定提供的武器包括“海马斯”多管火箭炮系统、“豹 2”主战坦克和“艾布拉姆斯”主战坦克、远程火箭弹等。乌方还要求美西方提供远程导弹和战机。

Зброя, яку НАТО на чолі зі Сполученими Штатами вже передали або планують надати, включає реактивні системи залпового вогню «HIMARS», основні бойові танки «Leopard-2», основні бойові танки «Abrams», ракети великої дальності тощо. Також Україна вимагає від Сполучених Штатів і Заходу надання керованих ракет великої дальності і винищувачів.

北约 – скорочення «Організація Північноатлантичного альянсу (НАТО)»; “海马斯”多管火箭炮系统 – реактивна система залпового вогню американського виробництва «HIMARS»; “豹 2”主战坦克 – основний бойовий танк німецького виробництва «Leopard-2»; “艾布拉姆斯”主战坦克 – основний бойовий танк американського виробництва «Abrams»; 远程火箭弹 – ракета великої дальності; 远程导弹 – керована ракета великої дальності; 战机 – винищувач.

此前英国首相苏纳克就宣布将向乌提供包括 14 辆英制“挑战者 2”主战坦克在内的一批武器装备。

Раніше прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак заявив, що надасть Україні партію озброєнь і техніки, зокрема 14 основних бойових танків британського виробництва «Challenger-2».

“挑战者 2”主战坦克 – основний бойовий танк сухопутних військ «Challenger-2» британського виробництва.

美国随后在 19 日宣布向乌提供价值 25 亿美元的新一批援助，其中包括 8 套“复仇者”防空导弹系统、59 辆“布拉德利”步兵战车以及 350 辆高机动性多用途轮式车辆等。

Після цього 19 числа Сполучені Штати оголосили про нову партію допомоги Україні на суму 2,5 мільярда доларів, включаючи 8 комплектів зенітно-ракетних комплексів «Avenger», 59 бойових машин піхоти «Bradley» і 350 одиниць «Humvee».

“复仇者”防空导弹系统 – зенітно-ракетний комплекс американського видавництва «Avenger»; “布拉德利”步兵战车 – бойова машина піхоти (БМП) американського виробництва «Bradley»; 辆高机动性多用途轮式车辆 – високорухливий багатоцільовий колісний транспортний засіб (скорочено Humvee від High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle) американського виробництва.

支持国际原子能机构为促进和平核设施的安全安保发挥建设性作用。

Слід підтримувати конструктивну роль МАГАТЕ у сприянні безпеці мирних атомних об'єктів.

国际原子能机构 – аббревіатура Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ), яке покликане сприяти мирному використанню ядерної енергії та запобіганню поширенню ядерної зброї. МАГАТЕ відіграє важливу роль у моніторингу ядерних програм країн, перевірках дотримання режимів нерозповсюдження тощо.

Також важливо зазначити, що активний склад текстів військово-політичного дискурсу становить лексика, яка означає поняття та категорії економіки, військової справи, мистецтва, моралі, етики, медицини, а також емоційно-забарвлена лексика, що передає внутрішні переживання та почуття мовця.

Текстам військово-політичної тематики характерне часте вживання вступних слів та з'єднувальних словосполучень для побудови логічності висловлювання та передачі послідовності думок. Вступні слова, фрази та з'єднувальні словосполучення виконують роль засобів зв'язку між ідеями і висловлюваннями, а також допомагають організувати текст і надають йому більшої структурованості.

Наведемо декілька прикладів їх застосування:

- 第一，第二，第三，第四，... – по-перше, по-друге, по-третє, по-четверте, ...

Надають логічну послідовність викладу думок, забезпечуючи чіткий зв'язок між окремими положеннями, ідеями, етапами аргументації, застосовуються для забезпечення більшої структурованості тексту.

第一，坚持劝和促谈。1. Притримуватись переконань щодо миру та стимулюванні проведення переговорів.

第二，避免拱火浇油。2. Не підливати масла у вогонь.

第三，管控外溢风险。3. Взяти під контроль побічні ризики.

第四，缓解人道危机。4. Пом'якшити гуманітарну кризу.

– 众所周知 – Загально відомо, що

Вживається для вираження факту або ідеї, яка є загальновідомою або широко відомою серед людей і вказує на те, що інформація або факт є настільки очевидним, що не потребує додаткових пояснення або доказів.

众所周知，乌克兰是世界上重要的粮食出口国，乌克兰战争的爆发，让这个国家的粮食出口严重受阻。

Загально відомо, що Україна – важливий експортер продовольства у світі, але початок війни серйозно перешкодив експорт продовольства з цієї країни.

– 由此看来 – З цієї точки зору, виходячи з цього в

Використовується для підкреслення логічного висновку або припущення, який можна зробити на основі попередньої інформації і додає переконливості та авторитетності до висловлювання, оскільки акцентує її логічність і фактичність.

由此看来，这场始于今年 2 月的“21 世纪以来欧洲最大规模军事冲突”的烈度和持续时间更加难以预料。

З цієї точки зору, інтенсивність і тривалість цього «найбільшого військового конфлікту в Європі з ХХІ століття», який почався в лютому цього року, ще більш непередбачувані.

– 特别是 – особливо, в особливості

Використовується для наголошення на особливо важливому аспекті або елементі в межах більш широкого контексту, допомагає підкреслити важливість або виділити конкретний аспект серед інших.

新华社北京1月29日电 近日，西方多国陆续宣布升级对乌克兰的军事援助，特别是此前一直对军援乌克兰持冷静态度的德国也在美国不断催促下，宣布将向乌克兰提供“豹”式坦克。

Інформаційне агентство Сінхуа, Пекін, 29 січня: «Нещодавно низка західних країн послідовно оголосили про збільшення військової допомоги Україні, особливо виділилася Німеччина, яка до цього займала нейтральну позицію в цьому питанні, однак під тиском постійних наполягань Сполучених Штатів також заявила, що надасть танки "Leopard"».

– 尤其是 – зокрема, особливо

Надає акценту і виділяє конкретний аспект як особливо важливий або вартий уваги.

尤其是在海外社交媒体平台上，众多网友纷纷留言，批评美国为一己私利在俄乌局势上“火上浇油”等霸权主义行为，同时呼吁和平解决乌克兰危机，祈愿新的一年世界和平。

Особливо на закордонних платформах соціальних медіа багато онлайн-користувачів масово залишали повідомлення з критикою гегемоністських дій США, таких як «підливання масла у вогонь» російсько-української ситуації у власних егоїстичних інтересах. Наряду з цим, вони закликали до мирного врегулювання української кризи та висловили побажання миру у всьому світі в новому році.

分析人士认为，随着北约国家加大对乌克兰的军援力度，尤其是如果德国、美国向乌克兰提供主战坦克的话，乌克兰危机或将进一步加剧。

Аналітики вважають, що в міру того, як країни НАТО збільшать військову допомогу Україні, особливо якщо Німеччина і США нададуть Україні основні бойові танки, криза в Україні може посилитися.

– 至于 – щодо, стосовно

Використовується для переходу до обговорення певного аспекту або теми, яка слідує в контексті, виконує функцію упорядкування і структурування мовлення, вказуючи на те, що мовець звертає увагу на певний пункт або аспект в контексті розмови.

至于美国的“艾布拉姆斯”主战坦克，乌克兰可能要花超过一年的时间才能具备部署该型号坦克的能力。

Що стосується американських основних бойових танків «Abrams», то Україні може знадобитися більше року для дислокації цієї моделі.

Для надання певним елементам особливої важливості, тобто для акцентування особливої уваги, в китайських політичних текстах часто вдаються до використання рамкових конструкцій через строго фіксований порядок слів у китайській мові

- 在。。。问题上 – у питанні – використовується для уточнення контексту і надання вагомості певним аспектам.

但在向乌克兰提供德制主战坦克问题上，北约盟友间分歧明显。

Однак у питанні надання Україні основних бойових танків німецького виробництва між союзниками НАТО є очевидні розбіжності.

- 与。。。不同 – на відміну від – застосовується для вираження відмінності або контрасту між двома об'єктами або поняттями, розмежовує їх у контексті та надає зрозуміння різниці між ними.

与美国等国家不同，德国希望在军事援助乌克兰方面保持冷静，避免行动过于激进导致局势升级。

На відміну від Сполучених Штатів та інших країн, Німеччина сподівається зберігати спокій у своїй військовій допомозі Україні та уникати надто агресивних дій, які можуть призвести до ескалації ситуації.

В наведеному вище реченні також використано рамкову конструкцію 在。。。方面, яка позначає «у відношенні до/у плані/у сфері/у аспекті» – вона допомагає зосередитись на певному аспекті, сфері або плані, виокремлюючи його у контексті та надаючи йому вагомості.

Наступна особливість текстів військово-політичного дискурсу, яка також викликає певні труднощі під час перекладу становить китайські фразеологізми, які мають свою власну специфіку та культурні відтінки, які потребують глибокого культурного розуміння для точного відтворення їх значення.

与此同时，藉帮助欧盟摆脱对俄能源依赖之名，美国能源公司和贸易商在欧洲赚得盆满钵满。

У той же час американські енергетичні компанії та трейдери отримують величезні прибутки в Європі, під приводом допомоги ЄС у позбавленні енергетичної залежності від Росії.

盆满钵满 – дослівно перекласти можна як: таз повний, чаша повна.

Цей чен'юй походить з південного діалекту, поширений у східній частині Гуандуну та Гуанчжоу і описує заробіток великих грошей. Звернення до використання цього чен'юя приховує у собі негативну конотацію, воно описує не просто заробіток великих грошей, а й акцентує на їх легкому отриманні, адже той хто їх заробляє покладається саме на владу і могутність. Так і в цьому реченні Китай докоряє Америку у надмірному зловживанні своєю владою і могутністю заради власного легкого заробітку, який прикривається метою допомоги.

本轮乌克兰危机中，欧洲领导人马不停蹄地开展了一系列旨在平息事态的“穿梭外交”

В умовах нинішньої української кризи європейські лідери не зупиняють спроб введення «човникової дипломатії», спрямованої на налагодження конфлікту.

马不停蹄 – буквально перекладається як «кінь не зупиняє копита»

Вперше цей чхен'юй було використано у другому розділі Юаньської драми “*雨春堂*”, автором якого був відомий китайський драматург Ван Шифу. Метафоричне значення: «без перепочинку, ні на хвилину не зупиняючись, невтомно». Застосування саме цієї ідіоми підкреслює рішучість та ангажованість європейських лідерів у вирішенні кризи шляхом використання «човникової дипломатії».

战火导致大量人员伤亡，成千上万民众流离失所。

Війна призвела до великої кількості людських втрат і вимушено переміщених осіб. У наведеному вище фрагменті можемо відзначити використання двох ідіоматичних одиниць.

Перше – це 成千上万, яке буквально перекладається як «тисячі, десятки тисяч», вперше було згадано у другому акті драматичної п'єси «*神拳* – кулак бога» авторства

відомого китайського письменника Лао Ше. Використовується для позначення великої, незліченної кількості. Друге – 流离失所 (букв. переклад: переселятись, втратити притулок), походить з історичної хроніки династії Хань “汉书·薛广德传” (Ханьшу, біографії Сюе Гуанде) метафоричне значення позначається як «залишити рідне місто без певного місця проживання, позбутися даху над головою і тинятися по білому світу, стати безпритульним біженцем». У даному контексті, ідіоми «成千上万» і «流离失所» вказують на те, що велика кількість мешканців постраждала від війни і була вимушена покинути свої домівки, ставши вимушено переміщеними особами, вони підкреслюють розмір трагедії та масштаби людських страждань, що виникли в результаті конфлікту.

Також варто зазначити, що даним текстам характерні громіздкі, складні речення оповідального або наказового характеру з ускладненою та розгорнутою синтаксичною структурою, що обумовлюється частою потребою перерахування та назви офіційних установ, документів, вищих осіб та їх обов'язків. Складні речення часто складаються з декількох простих схожих за своєю граматичною структурою речень, в яких окрему увагу заслуговує фактор частоті відсутності підмета, тобто властива характеристика типу речення «无主句», також спостерігається мінімальне використання сполучних елементів (переважає безсполучниковий зв'язок 直接组合), чітка побудова фраз та абзаців. Переклад такого типу речень часто вимагає застосування граматичної трансформації членування через відмінності у синтаксичній будові речень двох мов, для кращої передачі оригінального змісту та логіки висловлювань і збереження комфортного сприйняття.

呼吁各方遵守核安全公约等国际法，坚决避免出现人为核事故。

Ми закликаємо всі сторони дотримуватись міжнародного права включаючи Конвенцію про ядерну безпеку і рішуче запобігати утворенню техногенних ядерних катастроф.

Наведене вище китайське речення як раз таки відноситься до типу «无主句», тобто не містить в собі підмета і характеризується безсполучниковим типом зв'язку, адже не має сполучникових елементів, на відмінну від перекладу.

3.2. Лексичні трансформації при перекладі

Генералізація

关于你提到的问题，乌克兰问题有其复杂的历史经纬。

(стосовно вашого заданого питання, Українське питання має власну складну історичну довготу і широту.)

Щодо вашого запитання: питання України має складний історичний контекст.

В наведеному вище реченні при перекладі було застосовано лексичну трансформацію генералізації, адже буквальний переклад китайського слова «经纬» значиться як «довгота і широта», які використовуються для географічного позиціонування місця на планеті. Проте в даному реченні «历史经纬» вживається в метафоричному або переносному значенні для позначення «історичного контексту», таким чином застосування генералізації при перекладі було вживано з метою передачі більш загального аспекту ситуації, її суті висловлювання, де ідеться не про географічні координати, а про складний історичний фон та соціокультурне середовище, яке впливає на питання України.

Інші лексичні трансформації:

опущення перекладу китайського дієслова «提到 – згадувати/задавати» по причині того, що вказівка на певне питання, на яке відповідають і так зрозуміла з контексту, і опущення власного займенника «其» з тієї ж причини контекстного розуміння.

法国、德国、比利时等国决定重启或延长核反应堆服役时间。

(Франція, Німеччина, Бельгія інші країни вирішили заново відкрити або продовжити ядерний реактор надання послуг час.)

Франція, Німеччина, Бельгія та інші країни вирішили перезапустити або продовжити термін експлуатації ядерних реакторів.

«重启 – заново відкривати» – переклад було звужено до «перезапустити». У цьому випадку, коли країни вирішили продовжити термін експлуатації ядерних реакторів, переклад «перезапустити» конкретизує природу дії, яка полягає у продовженні експлуатації реакторів. Таким чином, переклад «перезапустити» відображає більш точне смислове значення оригінальну.

Інші лексичні трансформації, які були застосовані під час перекладу:

В оригіналі перераховувались країни окремо, без сполучника, але для забезпечення стилістичної узгодженості та логічного зв'язку у перекладі між елементами перерахування було додано сполучник «та», конкретизація китайського словосполучення «服役时间 – час надання послуг» на більш вузьке «термін експлуатації».

根据德国基尔世界经济研究所一项研究，相比各种导弹、装甲车辆、武器弹药等军事援助源源不断，西方给乌克兰画的财政援助“大饼”仅兑现了不到一半。

(Згідно з німецьким Кільським світовим економічним інститутом дослідження, порівнюючи різноманітні керовані ракети, броньовані автомобілі, зброя, боєприпаси військова допомога безперервна, західна сторона для України намалювала фінансову допомогу пиріг лише обміняла готівку/стримала слово не досягаючи половини.)

Згідно з дослідженням Кільського інституту світової економіки в Німеччині, у порівнянні з постійним постачанням різноманітної військової допомоги у вигляді ракет, бронетехніки, зброї та боєприпасів, сума фінансової допомоги, яку захід так галасливо обіцяв надати Україні становить менше половини від зазначеної.

При перекладі оригінального речення було застосовано декілька трансформацій генералізації: в китайському реченні при переліку складових військової допомоги зазначають «导弹 – керовані ракети», «装甲车辆 – броньовані автомобілі», в українському перекладі ці терміни були передані більш загально як «ракети» і «броньована техніка» з метою усунення надто великого смислового навантаження, адже головний акцент в реченні зосереджується саме на ненаданні фінансової допомоги, тому застосування трансформації генералізація цих понять в цьому випадку буде доречним.

Наступним цікавим прикладом застосування генералізації для влучної реалізації адекватного перекладу виступає китайський сленговий вираз «画大饼», який буквально перекладається як «малювати великий пиріг», переносне значення якого відоме як «давати нереалістичні обіцянки але в кінці кінців ухилятися від їх виконання», по причинні відсутності подібного висловлювання в українській мові,

збереження його буквального перекладу буде незрозумілим для українського читача, тому маємо звернутись до трансформації генералізації і додавання, щоб передати його загальний, прихований сенс у вигляді «так галасливо обіцяв». Таким чином при перекладі зберігається іронічне ставлення Китаю стосовно обіцянок і реальних дій заходу, яке в оригіналі було виражене шляхом вибору слів з прихованою негативною конотацією. Також можна відзначити трансформацію генералізації китайського слова «兑现» яке буквально значить «обмінювати гроші/стримувати», при перекладі воно було замінено на українське «становить», китайсько іменника «西方 – західна сторона» на українське «захід».

Зазначимо інші лексичні трансформації, які були використані під час перекладу: Додавання прийменника «з» для вираження зв'язку між словами «згідно» «дослідженням», прийменника «в» для позначення місця розташування (а саме Німеччини) Кільського інституту світової економіки та інших прийменник як «у, з, у» і сполучного слова «яку»; додавання логічного додатку «постачанням» до китайського «军事援助 – військової допомоги» і додавання прислівника «менше» в результаті перекладу китайського дієслова «不到 – не доходить» українським антонімом «становить», для того щоб передати оригінальне значення речення.

分析人士指出，美国鼓动盟友援乌坦克但美国坦克却延后“发货”的背后，实则打着自己的算盘。

(Аналітики зазначають, Сполучені Штати приводить в рух союзників допомогти Україні танками але Сполучені Штати танки однак затримують відправляти товари за спиною, фактично бити/обчислювати власну рахівницю.)

Аналітики зазначають, що Сполучені Штати заохочують своїх союзників у наданні танків Україні, але затримують постачання власних, таким способом фактично діючи у власних інтересах.

«打算盘» – буквально значиться як «обчислювати на рахівниці», для зрозумілого для українського читача перекладу шляхом застосування трансформації генералізації ми звернулись до китайського загального, тобто переносного значення цього виразу «піклуватись про власні інтереси» – оформивши у дієприслівниковий

зворот «діючи у власних інтересах» з додаванням прислівника «у». В результаті ми замінили вузьке значення на більш узагальнений відповідник українською, застосування трансформації генералізації дозволило зберегти зміст оригіналу, зробивши його більш доступним. Також можемо відмітити генералізація китайського дієслова «鼓动», яке буквально значиться як «приводити в рух» на більш доречне контексту «заохочувати», генералізацію «发货 – відправляти товари» на «постачання» і заміна перекладу «美国 – Сполучені Штати» на більш широкий «власних» для уникнення другого повтору найменування країни з метою усунення тавтології.

Зазначимо інші лексичні трансформації, які були застосовані під час перекладу: Додавання в українському перекладі сполучника «що» для утворення складнопідрядного зв'язку між реченнями з метою передачі логічної послідовності дій оригіналу і оформленню цілісної органічності тексту, а також додавання вставної конструкції «таким способом» для правильної передачі послідовності викладу.

Конкретизація

我们敦促美方停止对华无端攻击抹黑，停止推动网络空间军事化，与国际社会一道共同维护网络安全。

(Ми закликаємо США припинити по відношенню до Китаю безпідставно атакувати чорнити, перестати сприяти кіберпростору мілітаризації, з міжнародним співтовариством одним шляхом разом захищати кібербезпеку.)

Ми закликаємо США припинити безпідставні атаки і дискредитацію Китаю, перестати сприяти мілітаризації кіберпростору і співпрацювати з міжнародним співтовариством для підтримки кібербезпеки.

Застосування трансформації конкретизації при перекладі: Слово «抹黑» в китайській мові має досить абстрактне значення – «чорнити», «обмовляти», українське ж дієслово «дискредитувати» конкретизує його, уточнюючи, що йдеться саме про руйнування авторитету, довіри, репутації Китаю. Також відбулось застосування конкретизації по відношенню до дієслова «维护 – захищати» на українське дієслово «підтримувати», адже оригінальне речення має на меті саме

«підтримку/збереження кібербезпеки», а не буквальный захист. Таким способом при перекладі було звужені початкові абстрактні китайські поняття до більш конкретних українських визначень.

Інші лексичні трансформації:

Додавання сполучника «та» для перелічення однорядних додатків «атаки та дискредитацію», сполучника «і» для переліку однорідних присудків і прийменника «для» з метою вказівки причини дії (для підтримки кібербезпеки).

受能源供应安全所累，欧盟在减排问题上频频“开倒车” ю

(піддаватися енергопостачання безпека як тягар Європейський Союз у скороченні викидів питані неодноразово їхати заднім ходом.)

Під впливом занепокоєння безпекою енергопостачання, ЄС часто «відступав» у питаннях скорочення викидів.

В першу чергу хочемо звернути увагу на застосування трансформації конкретизації у перекладі наведеного вище китайського речення: буквальне значення словосполучення «开倒车» перекладається як «їхати заднім ходом/рухатися у зворотному напрямку», якби ми здійснювали переклад художнього типу дискурсу, можна було б вдатись до еквівалентного виразу «давати задній хід», який так само знайомий українському читачу, проте враховуючи офіційно-діловий стиль мовлення, який характерний українському політичному жанру, при перекладі було обрано варіант «відступав», для збереження стилістичної доречності. Таким способом було конкретизовано значення оригінальної мовної одиниці, сенс якої полягає у «відмови від попередніх позицій».

累 – має широкий спектр можливих значень, таких як «втомлений», «виснажений» або «напружений». У даному контексті, коли ЄС «відступав» у питаннях скорочення викидів через занепокоєння безпекою енергопостачання, переклад «занепокоєння/занепокоєний» конкретизує і відтворює вплив безпеки енергопостачання на рішення ЄС щодо скорочення викидів.

去年冬季，多个曾大力呼吁弃煤的欧洲国家相继重开煤电厂。

(Минулого року зими, багато коли енергійно закликали покинути вугілля європейські країни один за одним відновили вугільні електростанції.)

Минулої зими багато європейських країн, які в минулому рішуче закликали відмовитися від вугілля, один за одним відновили роботу вугільних електростанцій.

大力 – енергійно, при перекладі було змінено на «рішуче», яке краще співпадає за сенсом і контекстом речення як опис способу заклику до дій;

«曾 – колись» було конкретизовано до «в минулому» із додаванням прийменника «в» для позначення часу – що також свідчить про застосування трансформації конкретизації. Також додатково відмітимо застосовану трансформацію додавання іменника «роботу», яке допомагає передати ідею, що вугільні електростанції не просто віднови фізичну присутність, а й були введені у повноваження та розпочали активну діяльність.

«弃 – покинути» було конкретизовано до доречного до контексту речення «відмовитись».

但截至去年 12 月底, 乌克兰财政部仅收到 310 亿欧元。

(Але станом на минулий рік 12 місяць кінець, український фінансовий відділ лише отримав 310 сто мільйонів євро.)

Але станом на кінець грудня минулого року українське міністерство фінансів України отримав лише 31 мільярд євро.

У цьому прикладі застосування трансформації конкретизації обумовила різниця у способах найменування місяців у китайській та українській мовах. У китайській мові місяці називають шляхом поєднання «число + 月 (ієрогліф місяць) », що є більш абстрактним позначенням періоду часу без прямої назви місяця. В українській мові для позначення місяців використовують конкретні назви – січень, лютий і тд. Трансформація конкретизації дозволила уникнути потенційної багатозначності та незрозумілості перекладу абстрактного способу позначення місяців з китайської, натомість використавши пряму назву місяця «грудень», що зробило переклад зрозумілішим для українського читача. Також згідно до контексту речення відбулась конкретизація словосполучення «财政部 – фінансовий відділ» на «міністерство

фінансів», тим самим конкретизуючи інституцію, про яку йдеться мова щоб забезпечити максимально чітке і зрозуміле сприйняття інформації читачем.

据乌总统网站报道，乌总统泽连斯基在此次会议期间表示，乌方将继续落实欧盟委员会提出的改革建议，乌方已准备好在今年开始入盟谈判。

(згідно президент України сайт повідомлення, президент України Зеленський у цієї конференції час заявив, українська сторона буде продовжувати реалізовувати Європейською комісією надані реформи рекомендації, українська сторона вже готова добре в цьому році почати вступати в союз переговори.)

Згідно з повідомленням на сайті Президента України, під час цієї конференції Володимир Зеленський заявив, що Україна продовжить імплементацію рекомендацій щодо реформ, запропонованих Європейською комісією, і відмітив готовність країни почати переговори про вступ до ЄС цього року.

Застосування лексичної трансформації конкретизації було здійснено по відношенню до китайського дієслова «落实 – реалізувати», яке було перекладено іменником «імплементацію». У політичному дискурсі термін «імплементація» використовується для опису процесу впровадження або реалізації певних рішень чи рекомендацій через специфічні дії, такі як реформи, законодавчі зміни тощо. Цей термін має більш специфічне та точне семантичне навантаження, що відображає процес конкретного впровадження чи реалізації заходів, у порівнянні з загальним терміном «реалізація», «імплементація» більш точно використовується для виокремлення саме цього специфічного контексту і передачі його змісту. Ще одним прикладом конкретизації можна вважати переклад китайського компоненту «入盟谈判 – переговори про вступ до союзу» як «переговори про вступ до ЄС» в українському реченні, додавання і конкретизація «до ЄС» дозволило точніше передати зміст оригіналу, де малось на увазі саме вступ до Європейського союзу, таким чином ми також змогли уникнути неоднозначності, задля кращого розуміння перекладу українськомовним читачем. Окремо зазначимо застосовану трансформацію додавання імені президента України «Володимир» з метою дотримання норм українського офіційно-ділового стилю, додавання відсутніх у мові оригіналу

сполучника «і» з дієсловом «зазначив» для кращої логічної зв'язності подальших складових речення; генералізація «乌方/українська сторона» на переклад «країна» по причині попередньої наявності інформації найменування країни, про яку йдеться мова і задля уникнення тавтології і словесного навантаження речення.

Додавання

欧盟委员会执行副主席东布罗夫斯基斯坦言，由于乌克兰危机仍在继续，欧洲经济前景存在很大不确定性。

(Європейська комісія виконавчий віце-голова Домбровскіс відверто сказав, оскільки Українська криза ще продовжується, Європейська економічна перспектива існує дуже велика невизначеність.)

Виконавчий віце-президент Європейської комісії Валдіс Домбровскіс визнав, що існує велика невизначеність щодо економічних перспектив Європи, оскільки криза в Україні досі триває.

В наведеному вище реченні можемо побачити яскравий приклад лексичного додавання при перекладі, оригінальне речення містить в собі лише прізвище виконавчого віце-президента Європейської комісії «东布罗夫斯基斯/Домбровскіс», що абсолютно прийнятне для китайської мови, у той час як в українській мові загальноприйнятим є повне написання ім'я та прізвища, особливо в офіційному мовленні, щоб зберегти формальність та виразити повагу до особи, це стосується як українських прізвищ, так і прізвищ, що походять з інших мов. Таким чином, найкращим варіантом перекладу буде додавання імені – Валдіс Домбровскіс, або пан Домбровскіс, як доречний спосіб збереження офіційності.

Інші лексичні трансформації, які були застосовані при перекладі:

Конкретизація слова 坦言 («відверто сказати») – застосувавши при перекладі «визнав» суть оригінального речення було також збережено, але з більшою конкретизацією дії.

Звернення до лексичної трансформації конкретизації «副主席» китайське значення якого значиться як «заступник голови/віце-голова» – український переклад «віце-президент» точніше відповідає офіційному найменуванню посади Валдіса

Домбровського в Європейській комісії. Додавання сполучника «що», а також прийменників «що» і «в», застосування яких допомогло забезпечити правильний зв'язок між фразами та передати семантику оригінального тексту при перекладі. Український сполучник «що» був введений перед підрядною частиною речення, щоб показати, що інформація, яку відображає ця підрядна частина, є відомою або приймається за факт. У даному випадку, використання «що» у перекладі («що існує велика невизначеність щодо економічних перспектив Європи») показує, що фактом є саме існування невизначеності щодо економічних перспектив Європи. Прийменник «щодо» використовується для вираження теми або предмета, про який йде мова, у даному випадку, вживання «щодо» у перекладі («щодо економічних перспектив Європи») показує, що розмова чи обговорення стосується саме економічних перспектив Європи. Додавання прийменника «в» у перекладі («в Україні») використано з метою позначення місцезнаходження, в якому відбувається дія, у цьому випадку, «в Україні» вказує на країну, де триває криза.

У наступному реченні так само можемо наведемо приклад додавання лексичної одиниці у речення перекладу, яке у мові оригіналу першепочатково не було згадано, а саме: ім'я міністра закордонних справ Німеччини «Анналена».

不过，德国外交部长贝尔伯克 22 日接受媒体采访时说，如果波兰向乌克兰提供德制“豹”式坦克，德国不会阻拦。

(однак, Німеччина міністр закордонних справ Бербок 22 числа прийняти ЗМІ інтерв'ю час сказала, якщо Польща до України надасть німецького виробництва «леопард» модель танки, Німеччина не буде перегороджувати.)

Однак 22-го числа міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок під час інтерв'ю ЗМІ заявила, що якщо Польща надасть Україні танки німецького виробництва «Leopard», то Німеччина не виступатиме проти.

У наведених вище реченнях було зазначено використання трансформації додавання у вигляді нової інформації, яка не була зазначена в оригінальних реченнях, проте важливо зауважити, що найбільш частотною причиною звернення до лексичної трансформації додавання спричиняє фактор відмінності у типі будови речення і логічних зв'язків між його компонентами в українській і китайській мовах.

Українським реченням притаманний гіпотаксис, тобто встановлення зв'язків за допомогою сполучників, прийменників і сполучних слів, у той час як китайські речення переважно характеризуються паратаксом, тобто відсутністю явно виражених зв'язків (Война & Ракітіна, 2022). Саме з цього приводу при перекладі відбувається велика кількість додавання різноманітних сполучників, прийменників і сполучних слів для того щоб виразити логічні зв'язки між частинами тексту, забезпечити відповідність перекладу китайських речень згідно до норм української мови і уникнути неоднозначності і плутанини при сприйнятті перекладу українськими читачами.

冲突当事方应严格遵守国际人道法，避免袭击平民和民用设施，应保护妇女、儿童等冲突受害者，尊重战俘的基本权利。

(конфліктуючи сторони повинні строго дотримуватись міжнародного гуманітарного права, утримуватись нападати мирне населення цивільні об'єкти, повинні захищати жінок, дітей інші конфлікт жертви, поважати військовополонені основні права.)

Учасники конфлікту повинні суворо дотримуватись міжнародного гуманітарного права, утримуватись від нападів на мирне населення і завдання ударів по цивільних об'єктах, захищати жінок і дітей і інших жертв конфлікту, а також поважати основні права військовополонених.

У наведеному вище фрагменті можемо зазначити додавання прийменників: «від» (від нападів), «на» (на мирне населення), «по» (по цивільних об'єктах), сполучників: «і» (і завдання ударів), «і» (жінок і дітей), «і» (і інших жертв конфлікту) для збереження зв'язності викладу і прояву логічних зв'язків між словами. Також відбулось додавання українських іменників «завдання нападу», адже в українській мові поняття «напади» саме по собі не включає завдання шкоди об'єкту, тому для кращого розуміння було додано «завдання ударів по» для точнішої передачі змісту: утримуватись від нападів, що призводять до завдання ударів по цивільним об'єктам.

我们看到，乌克兰危机还在延宕，战场形势激烈胶着，外溢风险不断发酵，对国际形势产生重大影响。

(ми бачимо, українська криза все ще затягується, поле бою обстановка вкрай склеювати, витік ризик постійно підходити (на дріжджах), для міжнародна ситуація виробляє суттєвий вплив.)

Ми бачимо, що українська криза все ще знаходиться в затяжному стані, ситуація на полі бою залишається вкрай напруженою, а ризик її поширення постійно зростає, що суттєво впливає на міжнародну ситуацію.

У реченні перекладу було застосовано додавання сполучника «що» для логічного поєднання двох частин речення (бачимо що саме?), прийменника «на» для позначення і уточнення місця відтворення ситуації (ситуація на полі бою), сполучника «а» з метою передачі кращого усвідомлення контрасту, таким чином додавши «а» при перекладі було чіткіше виділено два протилежних за змістом речення («ситуація залишається» і «ризик зростає») і підкреслено їх порівняння; додавання другого сполучника «що» – у китайському реченні між всіма реченнями застосовано безсполучниковий тип зв'язку, однак в українській мові таке оформлення може бути стилістично некоректним, тому для надання реченню перекладу належного логічного зв'язку було додано сполучник «що» для встановлення причинно-наслідкового зв'язку між частинами складного речення. Таким чином ми змогли досягти відповідності перекладу згідно до норм українського синтаксису і логіки викладу, а також поліпшення стилістики тексту для відтворення якісного перекладу,

Також приділимо окрему увагу перекладу компоненту «胶着», яке буквально перекладається дієсловом склеювати, однак в даному контексті мається на увазі його метафоричне значення, а саме «мертва точка/ стагнація/застій/ не зворушується з мертвої точки», тому нами було обрано передати цей сенс шляхом застосування трансформації генералізації у вигляді перекладу «напруженою». Так само генералізацію було застосовано по відношенню до китайського «外溢 – витік», шляхом використання більш доречного і широкого його значення «поширення», ще один яскравий приклад генералізації – це переклад у вигляді «зростає» китайського компонента «发酵», яке буквально позначає «підходити на дріжджах (про тісто)/процес бродіння на дріжджах», «зростає» звісно не передає прямого значення

оригіналу, а натомість тлумачить його на більш абстрактному рівні, як процес поступового збільшення, що очевидно більше відповідає контексту речення, а саме «поступового збільшення ризику» .

Опущення

不同于直接的军事援助以及人道主义援助，财政援助主要用于支援乌克兰政府财政开支、支持乌克兰经济，比如修复基础设施。

(На відміну від прямої військової допомоги та гуманність принцип/ідеологія допомоги, фінансова допомога основний використовується для підтримувати українські державні фінансові витрати, підтримувати українську економіку, наприклад відновлювати базову інфраструктуру.)

На відміну від прямої військової та гуманітарної допомоги, фінансова допомога переважно використовується для підтримки державних фінансових витрат і економіки України, наприклад для відновлення базової інфраструктури.

При перекладі китайського речення у словосполученні «军事援助以及人道主义援助 – військова допомога та гуманітарна допомога» відбулось опущення повторного використання «援助 – допомога», для уникнення тавтології так як «军事» і «人道主义» описують один і той самий іменник в українському перекладі, а також опущення перекладу слова «主义 – принцип/ідеологія». У китайській політичній термінології слово «主义» часто використовується для більш чіткого визначення ідеологічної спрямованості явища, тобто в цьому випадку це акцентування на гуманітарних принципах, які покладені в основу надання допомоги. Переклад, який повністю відтворює оригінал виглядав би як «допомога, яка базується на принципах/ідеології гуманізму», проте в українському розумінні поняття «принцип» звучить занадто абстрактним для позначення гуманітарної допомоги, саме тому опускаючи «принцип», переклад набуває більш зрозумілого і конкретного змісту для україномовного читача, крім того додаткові деталі можуть відволікти читача від основного змісту повідомлення.

Також для уникнення тавтології і словесного навантаження трансформація опущення відбулась у словосполученнях «支援乌克兰政府财政开支 – підтримувати

українські державні фінансові витрати» і «支持乌克兰经济 – підтримувати українську економіку» по відношенню до повторення «乌克兰 – Україна» і «支援/支持», які хоч і виступають різними словами проте позначають однакове синонімічне значення «підтримувати».

Інші лексичні трансформації:

Також у зв'язку з опущенням повторного перекладу дієслова «підтримувати», для відтворення адекватного перекладу і зв'язків приналежності між словами, було застосовано трансформацію додавання сполучника «і» для перелічення однорідних додатків в українському реченні з метою передачі оригінальної ідеї того, що фінансова допомога спрямована як на підтримку державних фінансових витрат, так і на підтримку економіки України, таким способом ми вказуємо на те, що ці дві сфери є рівноправно важливими моментами, на які фокусується фінансова допомога. Також в реченні було додано прийменник «для» перед «відновлення», щоб вказати на мету або ціль використання фінансової допомоги. Використання прийменника «для» перед «відновлення» вказує на те, що фінансова допомога призначена для здійснення процесу відновлення базової інфраструктури.

德国总理朔尔茨 18 日在瑞士达沃斯回答记者相关提问时说，德国从不单独行动，而将与其他国家特别是美国同步行动。

(Німецький головний управляючий 18 числа в Швейцарії Давосі відповів журналістом задане запитання час сказав, Німеччина ніколи не поодинці рухатись, а буде разом з іншими країнами особливо з США однаковим кроком рухатись.)

18 числа у місті Давос, Швейцарія, канцлер Німеччини Олаф Шольц на запитання журналістів відповів, що Німеччина ніколи не діятиме одностороннє, а буде рухатись в одному напрямку зі Сполученими Штатами та іншими країнами.

При перекладі можемо відмітити застосування трансформації опущення по відношенню до перекладу рамкової конструкції обставини часу “在。。。时 – під час” і єднального словосполучення “特别是 – особливо”. Опущення перекладу «在。。。时 – під час» в українському реченні відбулось з огляду на розуміння контексту часу (тобто розуміння коли саме була надана ця відповідь) і головним чином з причин

збереження акценту і уваги читача на основній інформації, якою є саме відповідь канцлера Німеччини на питання журналістів.

Також нами було застосовано опущення перекладу «特别是 – особливо», адже переклад у вигляді «особливо зі Сполученими Штатами» вплинув би на стилістику та естетику перекладу. Оскільки кожна мова має свої виразові особливості, інколи пряме перекладення словосполучень може звучати незвично або неприродно, натомість, приділення особливої уваги США було відтворено шляхом розташування «Сполучених Штатів» попереду «та інші країни», таким чином зазначаючи її першою по пріоритетності, а інші країни вже другими, що також додатково відзначається вибором сполучника «та» замість «і».

Зазначимо інші лексичні трансформації, які були застосовані під час перекладу: У перекладі також використано трансформацію конкретизації по відношенню до найменування посади: китайське «总理» буквально перекладається як «головний управляючий», в загальному розумінні також позначає «голова уряду». Однак у конкретному контексті мова йде про Олафа Шольца, тому опираючись на знання про політичну систему Німеччини можемо визначити, що термін «канцлер» є найбільш точним відповідником для терміну «总理» в контексті німецького політичного устрою. Додатково до цього відмітимо застосування трансформації додавання імені канцлера Німеччини «Олаф» для адаптації перекладу відповідно до норм офіційно-ділового стилю, додавання іменника «місті» до назви самого міста «Давос», додавання сполучника «що» для передачі послідовного зв'язку між реченнями, додавання прийменника «в» при перекладі «同步行动» як «рухатись в одному напрямку» по причині того, що в українській мові вираз «рухатися в одному напрямку» є більш звичним і зрозумілим, ніж просто «рухатися одним напрямком», тому введення прийменника «в» підкреслює спільність напрямку руху і дій.

3.3. Граматичні трансформації при перекладі

Заміна члена речення

一切有利于和平解决危机的努力都应得到鼓励和支持 ю

(всі спрямовані мирно вирішити кризу зусилля всі мають отримати заохочення і підтримку.)

Необхідно заохочувати і підтримувати всі зусилля, які спрямовані на вирішення кризи мирним шляхом.

При перекладі речення українською мовою було застосовано заміну члена речення по відношенню до китайських додатків «鼓励和支持 – заохочення і підтримку», які у реченні перекладу вже відіграють функцію головних присудків «заохочувати і підтримувати», тобто також можемо стверджувати про застосування трансформації заміни частин мови, звідси змінюється функція «努力 – зусилля» як головного підмета, на функцію додатку в українському реченні.

У перекладеному реченні також відбулись: заміна частин мови, а саме дієслова «解决 – вирішувати» на іменник «вирішення» і синтаксичні перестановки означення «有利于和平解决危机», яке стоїть у препозиції перед іменником «努力» в українському реченні стоїть після нього, також зміна розташування компонентів «应得到鼓励和支持» на початку речення при перекладі.

对话谈判是解决乌克兰危机的唯一可行出路。

(діалог, переговори це вирішити українську кризу єдиний допустимий спосіб.)

Діалог і переговори це єдиний допустимий шлях вирішення української кризи.

Перед тим як зазначити застосовані трансформації заміни членів речення, важливо зауважити на відмінності класифікації цього речення в китайській і українській мовах: китайське речення просте 单据, підвиду: 是字句, специфіка яких полягає в тому що єдиним головним присудком в них виступає сам ієрогліф 是, а все що стоїть після нього становить додаток, в цьому випадку китайський додаток охарактеризований словосполученням типу 偏正短语, проте в українській мові в реченнях типу «А є(це) В» присудком виступає «є/ це» разом з наступним визначенням (тобто В), і значиться як складений іменний присудок, тому в перекладеному реченні відбувається заміна члену речення китайського додатку «解

决乌克兰危机的唯一可行出路» на українську – частину складеного іменного присудка «це + єдиний допустимий шлях вирішення української кризи».

Також додатково зазначимо заміну частини мови: китайське дієслово «解決 – вирішувати» перетворилось на український іменник «вирішення» і синтаксичну перестановку компонентів китайського означення на кінець українського речення у зв'язку з низкою попередніх замін і зміни функцій слів при перекладі.

冲突战争没有赢家。

(конфлікти, війни не мають переможців.)

У конфліктах і війнах немає переможців.

В китайському реченні роль підмету «冲突战争» (конфлікти, війни) відіграють складові словосполучення типу 并列短语, при перекладі українською їх функцію змінено на обставину місця «у конфліктах і війнах».

中方支持俄乌交换战俘，各方应为此创造更多有利条件 ю

(Китайська сторона підтримує Росія Україна обмінюватись військовополоненими, кожна сторона повинна для цього створити більш сприятливі умови.)

Китайська сторона виступає за обмін військовополоненими між Росією і Україною, і закликає всі сторони створити для цього більш сприятливі умови.

Застосування трансформації заміни членів речення відбулась в результаті заміни самого типу речення з китайського складного (多重复句), яке має дві окремі граматичні основи (підмет1 – 中方 присудок1 – 支持; підмет2 – 各方 присудок2 – 创造) на українське просте, з однією граматичною основою, але ускладненим однорідними присудками (підмет – Китайська сторона, присудок1 – підтримує, присудок2 – закликає створити), таким чином китайський другий присудок (各方 – кожна сторона) при перекладі виступає додатком (всі сторони). Заміна членів речення також відбулась по відношенню до китайської обставини мети «为此», який в реченні перекладу займає позицію додатку «для цього». Також окремо зазначимо застосування заміни частини мови, а саме трансформація китайського дієслова «交换

», яке в оригінальному реченні виконує роль дієслова у словосполученні «俄乌交换战俘» типу 主谓短语 на український іменник «обмін».

各方应切实维护现有世界经济体系，反对把世界经济政治化、工具化、武器化。

(кожна сторона повинна відповідним чином захищати діючу світову економічну систему, виступати проти світову економіку політизувати, інструменталізувати, озброїти.)

Кожна сторона повинна відповідним чином захищати діючу світову економічну систему і виступати проти спроб політизації, інструменталізації чи озброєння світової економіки.

Заміна членів речення відбулась у зміни функції китайських однорідних дієслів «政治化、工具化、武器化 – політизувати, інструменталізувати, озброїти» на українські однорідні додатки «політизації, інструменталізації чи озброєння». Китайська конструкція «把。 。 。 » передає значення перетворення об'єкта в результаті дії, за відсутності прямого відповідника перекладу такої конструкції в українській мові, при перекладі китайські дієслова було перетворено на іменники-додатки, щоб передати суть перетворень за допомогою звичного для української мови засобу – іменників зі значенням процесу. Також відмітимо те, що словосполучення «世界经济» типу 偏正短语, яке виконує роль обставини, у реченні перекладу виступає окремим означенням «світової» і її додатком «економіки», що також свідчить про заміну членів речення. Окрім вищезазначених трансформацій, першопочатково було здійснено трансформацію заміни самого типу речення: китайське речення характеризується як складне «多重复句», яке складається з двох простих, об'єднаних безсполучниковим зв'язком (直接组合), однак українське речення у перекладі характеризується як просте, з однією граматичною основою, поширене і ускладнене однорідними присудками і додатками.

Заміна частин мови

中方愿继续为此发挥建设性作用。

(Китай бажає продовжити в цьому відношенні відігравати конструктивного характеру роль.)

Китай в свою чергу обирає і надалі відігравати конструктивну роль у цьому питанні.

При перекладі відбулась заміна дієслова «继续 – продовжити» на прислівник позначення часу – «надалі», заміна китайського іменника «建设性 – конструктивний характер/конструктивність» на український прикметник – «конструктивну». Трансформації були здійснені з урахуванням стилістичних і офіційних вимог і з метою вираження аналогічних значень і вибору відповідних частин мови, які найкраще передають семантику речення в українському контексті.

追求自身绝对安全、甚至挑动阵营对抗，只会加剧矛盾和冲突，不会有好的结果。

(Гнатись за власною абсолютною безпекою, навіть провокувати блокові конфронтації, лише загострить протиріччя і конфлікти, не може бути хороших результатів.)

Прагнення власної абсолютної безпеки чи навіть провокування конфронтації між таборами лише загострить протиріччя і конфлікти і не призведе до хороших результатів.

Заміна частини мови при перекладі відбулась по відношенню до китайських дієслів «追求 – гнатись за/прагнути», «挑动 – провокувати», які в українському реченні перетворились на іменники «прагнення» і «провокування», що в результаті також утворило заміну частин мови, адже в китайському реченні вони виступали в якості однорідних присудків, у той час як у перекладі вони відіграють ролі однорідних підметів. Також, як результат заміни членів речення попередньо згаданих слів, видозміни зазнав сам тип речення оригіналу при перекладі. Китайське речення складне (多重复句, складається з трьох простих 1 – 追求自身绝对安全、甚至挑动阵营对抗, 2 – 只会加剧矛盾和冲突, 3 – 不会有好的结果, в українському реченні трансформація китайських присудків в українські однорідні підмети «прагнення» і «провокування» в результаті призвела до видозміни китайських подальших простих речень у форму однорідних присудків з однорідними додатками до них, що свідчить про заміну типу речення зі складного китайського у просте, поширене українське, яке ускладнено однорідними членами речення.

加大对相关地区的人道主义援助，改善人道主义状况，提供快速、安全、无障碍的人道主义准入，防止出现更大规模人道主义危机

(збільшити до відповідних райони гуманітарну допомогу, покращити гуманітарну ситуацію, забезпечити швидкий, безпечний, безперешкодний доступ гуманітарний принцип доступ, запобігти утворитись ще більш широкомасштабної гуманітарної кризи.)

Необхідно збільшити обсяги гуманітарної допомоги у відповідні райони, покращити гуманітарну ситуацію і забезпечити швидкий, безпечний і безперешкодний гуманітарний доступ для запобігання утворенню ще більш масштабних гуманітарних криз.

Трансформацію заміни частини мови було застосовано при перекладі китайських дієслів «防止 – запобігати» і «出现 – утворитись» на українські іменники «запобігання», «утворенню», в результаті чого додатково відбулась заміна члену речення присудка «防止» на роль додатку в українському реченні, також такий компонент як «大規模», який входить до складу китайського додатку «出现更大規模人道主义危机», охарактеризованого словосполученням типу 动宾短语 при перекладі займає місце окремого означення «широкомасштабної» .

反对武装攻击核电站等和平核设施。

(Виступати проти зброєно нападати атомні електростанції інші мирні ядерні об'єкти.)

Необхідно виступати проти здійснення збройної атаки на АЕС і інші мирні атомні об'єкти.

Трансформація заміни частин мови відбулась у зміні функції китайського дієслова «攻击 – нападати» і його прислівника «武装 – зброєно» на український іменник «атаки» і прикметник «збройної» до нього. Також можемо зазначити трансформацію заміни членів речення, так як в китайському реченні «武装攻击核电站等和平核设施» виступає додатком, який характеризується словосполученням типу 动宾短语, однак у перекладі деякі його компоненти виконують роль інших членів речення, а саме, прикметників «збройної», «інші», «мирні», «атомні».

核武器用不得，核战争打不得。

(ядерна зброя використовуватись не можна, атомна війна розв'язуватись не можна.)

Використання ядерної зброї і розв'язання ядерної війни є неприпустимим.

Заміна частини мови відбулась у перекладі китайських дієслів «用 – використовувати» і «打 – розв'язувати» і модифікаторів дієслів «不得 – не можна», «不得 – не можна», що вказують на неможливість з об'єктивних чи суб'єктивних причин вчинити дію, в українському реченні дані компоненти були перетворенні на іменники «використання» і «розв'язання» зі спільним прикметником «неприпустимим» до них, який виступає частиною складеного присудка. В результаті заміни частини мови китайських присудків на українські іменники утворилась заміна членів речення, адже в українському реченні перекладені іменники виступають вже підметами, і як наслідок китайські підмети «核武器 – ядерна зброя», «核战争 – атомна війна» при перекладі набули функцію додатків «зброї», «війни» і прикметників «ядерної», «атомної» до них.

反对任何国家在任何情况下研发、使用生化武器。

(виступати проти будь яка країна в будь яких обставинах розробляти, використовувати біологічну хімічну зброю.)

Необхідно виступати проти розробки і застосування біологічної і хімічної зброї будь-якою країною за будь-яких обставин.

Заміна частин мови в наведеному вище фрагменті полягає у тому, що китайські дієслова «研发使用 – використовувати, розробляти» були перетворені у іменники «розробки, застосування» при перекладі українською. Окремо від цієї трансформації, також можемо зазначити трансформацію заміни членів речення у китайському словосполученні «任何国家在任何情况下研发、使用生化武器», яке виконує роль додатку в мові оригіналу і охарактеризоване словосполученням типу 主谓短语, адже деякі його складові при перекладі займають інші позиції у реченні, а саме: «生化» – означення «біологічної», «хімічної», «在任何情况下» – обставина «за будь яких обставин».

中方提出的国际粮食安全合作倡议为解决全球粮食危机提供了可行方案。

(Китайська сторона запропонувати міжнародна продовольча безпека співробітництво ініціатива для вирішити глобальну продовольчу кризу надало можливий варіант.)

Запропонована Китаєм ініціатива міжнародного співробітництва у сфері продовольчої безпеки надає можливий варіант вирішення глобальної продовольчої кризи.

Заміна частин мови відбулась під час перекладу китайських дієслів «提出 – запропонувати» і «解決 – вирішити» на український дієприкметник «запропонована» і іменник «вирішення», який також зазнав змін у своїй оригінальній приналежності до такого члену речення як частина обставини мети «为解决全球粮食危机» (яка охарактеризована словосполученням типу 动宾短语) на український додаток «вирішення кризи» і його означення «глобальної, продовольчої».

Заміна типу речення

国际社会应坚持劝和促谈正确方向，帮助冲突各方尽快打开政治解决危机的大门，为重启谈判创造条件和提供平台。

(міжнародна спільнота повинна неухильно дотримуватись переконувати примиренню сприяти перемовинам правильного напрямку, допомогти конфліктуючим сторонам якнайшвидше відкрити політично вирішити кризу великі ворота, для відновити переговори створити умови і надати платформу.)

Міжнародна спільнота має неухильно дотримуватися правильного напрямку на користь переконанню примирення і сприянню перемовинам, допомогти сторонам конфлікту якнайшвидше знайти спосіб для політичного вирішення кризи, створити умови і надати платформу для відновлення переговорів.

У порівнянні оригіналу і перекладу, можемо побачити, що китайське речення складне (多重复句, складається з трьох простих: 1 – 国际社会应坚持劝和促谈正确方向 – 主谓句, 2 帮助冲突各方尽快打开政治解决危机的大门 – 无主句, 3 为重启谈判创造条件和提供平台 – 无主句, і з безсполучниковим зв'язком між ними (直接组合), у той час як українське речення – просте, поширене, яке ускладнено однорідними присудками (присудки: 1 – має дотримуватись, 2 – допомогти, 3 – створити).

Зазначимо інші граматичні трансформації, які були застосовані при перекладі: заміна частин мови китайських дієслів «劝和促谈 – переконувати примиренню, сприяти перемовинам» на українські іменники «переконанню примирення і сприянню

перемовинам», які як означення, в реченні перекладу стоять вже у постпозиції, таким чином також можемо стверджувати про трансформацію перестановки. Заміна китайського прикметника «冲突 – конфліктуючи» на український іменник «конфлікту», в результаті чого відбулась трансформація члена речення, китайське означення при перекладі змінилось на додаток.

Заміна частини мови китайського прислівника з дієсловом «政治解决 – політично вирішити» на прикметник з іменником «політичного вирішення» при перекладі, з приводу чого також відбулась зміна функції «政治» як частини китайського додатку типу 主谓短语 – на окреме українське означення «політичного» в реченні перекладу; заміна дієслова «重启 – відновити», який є складовою китайської обставини мети «为重启谈判 – для відновити переговори» на український іменник «відновлення», таким чином можемо стверджувати про заміну членів речення, адже і «відновлення» і «переговорів» вже виступають додатками.

各方应保持理性和克制，不拱火浇油，不激化矛盾，避免乌克兰危机进一步恶化甚至失控，支持俄乌相向而行，尽快恢复直接对话，逐步推动局势降级缓和，最终达成全面停火。

(Кожна сторона повинна зберігати раціональність і стриманість, не підливати масла у вогонь не загострювати протиріччя, уникнути українська криза ще більше погіршиться навіть втратить контроль, підтримувати Росія Україна рухатись назустріч один одному, якнайшвидше відновити прямий діалог, поступово сприяти ситуація згортатись пом'якшуватись, в результаті досягти повного припинення вогню.)

Замість того, щоб підливати масло у вогонь і загострювати протистояння, усі сторони мають зберігати раціональність і стриманість для уникнення подальшої ескалації конфлікту в Україні й втрати контролю над ситуацією. Сторони повинні підтримувати зустрічні кроки України та Росії, якнайшвидше відновити прямий діалог, поступово сприяти деескалації конфлікту і в результаті досягти повного припинення вогню.

Перш ніж приступити до аналізу заміни типу речень у наведеному вище уривку варто зауважити що при перекладі в першу чергу було застосовано граматичну трансформацію членування речення для уникнення смислової навантаженості і громіздкості структури.

Заміна типу речення полягає у тому, що китайське оригінальне речення – складне (多重复句), складається з 8 простих: 1 – 主谓句, 2 – 无主句, 3 – 无主句, 4 – 无主句, 5 – 无主句, 6 – 无主句, 7 – 无主句, 8 – 无主句, однак при перекладі українською китайські 2 і 3 речення були об'єднані в одне просте, односкладове, ускладнене однорідними присудками (присудок1: підливати, присудок2: загострювати), а також винесене на першій план, в результаті чого 1 і 4 китайське речення також були об'єднані в одне, українське вихідне речення стало простим, двоскладовим, поширеним, ускладненим однорідними додатками і набуло складнопідрядного зв'язку з першим. 5, 6, 7 і 8 китайські речення також трансформувались в одне просте, з додаванням логічного підмету при перекладі, тобто речення стало двоскладове, поширене, ускладнено однорідними присудками (присудки: 1 – підтримувати, 2 – відновити, 3 – сприяти, 4 – досягти).

В процесі перекладу через великі зміни структури оригінального речення, відбулась суттєва кількість додаткових граматичних трансформацій: китайське дієслово «避免 – уникати» перетворилось на український іменник «уникнення», також змінивши свою приналежність члена речення як присудка на додаток в перекладі; заміна дієслів «恶化/погіршитись» і «失控/втратити контроль» на іменники «ескалації» і «втрати контролю», заміна члена речення компонента «进一步», який виступає частиною додатку «避免乌克兰危机进一步恶化甚至失控», охарактеризованого словосполученням типу 主谓短语 на позицію означення «подалішої» в українському реченні, заміна китайського означення «乌克兰» на обставину місця «в Україні»; заміна компоненту китайського фразеологізму «相向而行», який в реченні оригіналу виступає складовою додатку типу 主谓短语 на окреме означення «зустрічні» в українському перекладі, заміна частини мови дієслова «降级/згортатись» на український іменник «деескалації». Також в результаті зміни

порядку слів оригінального речення в перекладі можемо стверджувати про застосування трансформації перестановки.

Перестановки

有分析人士指出，从贝尔伯克 22 日的表态看，面对北约盟友的持续施压，德方相关立场出现了松动。

Деякі аналітики зазначили, з Бербок 22 числа...

Деякі аналітики зазначили що, судячи із заяви *Анналени Бербок 22 числа*, позиція Німеччини з цього питання послабилася в умовах постійного тиску з боку союзників по НАТО.

Трансформація перестановки сталась при перекладі рамкової конструкції «从。。。的表态看 – з (чиєїсь) точки зору», адже компоненти, які у мові оригіналу розташовуються всередині, в українському реченні займають вже позицію після неї «судячи із заяви *Анналени Бербок 22 числа*», також перестановка відбулась на рівні розташування самих речень складного, в оригіналі початку друге просте речення «面对北约盟友的持续施压» стоїть перед третім «德方相关立场出现了松动», однак у перекладі їх було змінено за причинно-наслідковим зв'язком і об'єднано в одне просте українське речення.

Також в результаті заміни типу речення під час перекладу було здійснено трансформацію заміни членів речення: китайськи додаток «松动 – послаблення» при перекладі перетворився на український присудок «послабилася», також змінивши свою функцію частини мови з китайського іменника на українське дієслово, наступним було замінено член речення китайського «德方», яке в мові оригіналу виступає означенням до «立场 – позиція», а в перекладі вже займає роль українського додатку «Німеччини».

切实保护平民安全，为平民撤离交战区建立人道主义走廊。

(належним чином захищати цивільне населення безпека, для мирне населення евакуація бойових дій зона створювати гуманізм принцип коридор.)

Слід належним чином дбати про безпеку цивільного населення і створювати гуманітарні коридори для евакуації мирного населення із зони бойових дій.

В наведеному вище прикладі можемо побачити, що в китайському реченні обставина мети «为平民撤离交战區 – для евакуації цивільного населення» стоїть на початку, перед присудком «建立 – створювати», у той час як у перекладі її було перенесено на кінець, по причині того що українській мові більш притаманне саме таке розташування. Таким чином ми адаптували речення до відповідних норм синтаксису української мови, зберегли логічний виклад інформації і покращили зрозумілість і естетику перекладу.

人道主义行动必须遵守中立、公正原则，防止将人道问题政治化。

(гуманізм принцип діяльність повинна відповідати нейтралітету, справедливості принцип, не допускати майбутні гуманітарні питання політизація.)

Гуманітарна діяльність повинна відповідати принципам нейтралітету і справедливості і не допускати майбутньої «політизації» гуманітарних питань.

Застосування трансформації перестановки відбулось по відношенню до «中立、公正原», які виступають означенням у реченні оригіналу і стоять перед означальним словом «原则 – принципи», адже у перекладі вони розташовані після нього – «принципам нейтралітету і справедливості» і виступають вже у якості додатків, таким чином також утворюючи заміну членів речення; перестановку було також застосовано у перекладі китайського означення «人道问题» після означального слова «政治化 – політизація» на відміну від її китайського розташування у препозиції.

反对任何未经安理会授权的单边制裁。

(Виступати проти будь-яких не пройшли Рада ООН затвердити односторонні санкції.)

Слід виступати проти будь-яких односторонніх санкцій, не затверджених Радою Безпеки ООН.

Трансформація перестановки полягає у розташуванні перекладу китайського означення «未经安理会授权 – не затверджених Радою Безпеки ООН» не в препозиції, як в оригіналі, а постпозиційно – після означального словосполучення «будь-яких односторонніх санкцій».

共同减缓危机外溢影响，防止国际能源、金融、粮贸、运输等合作受到干扰，损害全球经济复苏。

(спільно нейтралізувати криза негативні наслідки, не допустити міжнародне енергетичне, фінансове, зерново торгове, транспортне інше співробітництво піддатись втручання, зашкодить світове економічне відновлення)

Необхідно спільно нейтралізувати негативні наслідки кризи, не допустити втручання в міжнародне співробітництво в галузі енергетики, фінансах, торгівлі зерном , транспорті, тощо, що може зашкодити відновленню світової економіки.

Перестановка розташування компонентів означення відбулась по причині того, що українській мові більш характерна інверсія, перерахування від загального до конкретного, тому при перекладі послідовність було змінено: спочатку йде загальне означення с означальним словом «міжнародне співробітництво», а потім більш конкретне «в галузі енергетики, фінансах, торгівлі зерном , транспорті, тощо» з метою узгодження стилю перерахування зі структурою української мови і для кращого сприйняття. Також змінено позицію компонентів означення «全球经济» на постпозицію при перекладі після означального слова «复苏 – відновлення» у вигляді додатку «економіки» , таким чином також можемо стверджувати про заміну члену речення.

Членування речень

国家不分大小、强弱、贫富一律平等，各方要共同维护国际关系基本准则，捍卫国际公平正义。

(Країни незалежно великі малі, сильні слабкі, бідні багаті однаково рівні, кожна сторона повинна спільно підтримувати міжнародні відносини основні норми, захищати міжнародну справедливість правосуддя.)

Усі країни рівні, незалежно від розміру, сили чи багатства. Всі сторони повинні працювати разом для підтримки основних норм міжнародних відносин і захисту міжнародної справедливості й правосуддя.

При перекладі цього китайського речення українською, було застосовано граматичну трансформацію членування речення, задля уникнення надто великого смислового навантаження перекладу, китайське складне речення (多重复句) , яке складається з трьох простих (1 – 主谓句 , 2 – 主谓句 , 3 – 无主句 із

безсполучниковим зв'язком між ними 直接组合), при перекладі було поділено на два простих українських, серед яких 1 – просте, двоскладове, поширене; 2 – просте, двоскладове, поширене, ускладнене однорідними додатками, таким чином додатково до цього також можемо стверджувати про заміну типу речення.

Окремо від цього зазначаємо інші додаткові граматичні трансформації, які було застосовані при перекладі:

Заміна частин мови: китайські дієслова «维护 (підтримувати)», «捍卫 (захищати)» – при перекладі було перетворено на українські іменники «підтримки», «захисту», в результаті чого також утворилась заміна членів речення, адже в мові оригіналу дієслова виступали в ролі присудків, а при перекладі вже відіграють ролі однорідних додатків.

Ще один приклад членування китайського речення можемо побачити у наступному фрагменті:

应坚持共同、综合、合作、可持续的安全观，着眼世界长治久安，推动构建均衡、有效、可持续的欧洲安全架构，反对把本国安全建立在他国不安全的基础之上，防止形成阵营对抗，共同维护亚欧大陆和平稳定。

(Потрібно дотримуватись спільної, комплексної, інтегрованої, сталої безпеки концепції, зосередитись світ довгостроковий порядок довгострокова стабільність, сприяти побудувати збалансованої, ефективної, стійкої Європейська безпекова архітектура, протистояти брати однієї країни безпека будувати на іншої країни не безпеки основі, запобігати формуватися блокові протистояння, спільно захищати Євразійський континент мир стабільність.)

Ми повинні дотримуватися спільної, комплексної, інтегрованої і сталої концепції безпеки, зосереджуватися на довгостроковій стабільності світу, сприяти побудові збалансованої, ефективної і стійкої архітектури європейської безпеки, протистояти побудові системи безпеки однієї країни, ґрунтуючись на загрозі безпеці інших країн. Варто запобігати формуванню блокових конфронтацій, спільно захищати мир і стабільність на Євразійському континенті.

Для адекватного і зрозумілого для читача перекладу китайське складне речення було поділено на два простих українських, у результат чого також відбулась заміна типу речення: речення оригіналу складне (多重句), складається з шести простих: 1 – 应坚持共同、综合、合作、可持续的安全观 – 无主句, 2 着眼世界长治久安 – 无主句, 3 推动构建均衡、有效、可持续的欧洲安全架构 – 无主句, 4 – 反对把本国安全建立在他国不安全的基础之上 – 把字句, 6 – 共同维护亚欧大陆和平稳定 – 无主句 із безсполучниковим зв'язком між ними 直接组合, у той час як українські речення: 1 – просте, поширене, яке ускладнено однорідними присудками і дієприслівниковим зворотом (присудки: 1 – повинні дотримуватись, 2 – зосереджуватися, 3 – сприяти, 4 – протистояти), 2 речення – просте, односкладове, поширене, ускладнене однорідними присудками (присудки: 1 – Варто запобігати, 2 – захищати).

Також відзначимо інші застосовані граматичні трансформації: Заміна частин мови: китайські дієслова «构建, 建立 – будувати» при перекладі замінено на українські іменники «побудові», в результаті чого також утворилась заміна членів речення, адже в китайському варіанті він виступає присудком, а в українському вже додатком і заміна дієслова «形成 – формувати» на український іменник «формуванню». Також можемо відзначити заміну члену речення китайської обставини «本国安全» на українські: додаток «безпеки», прикметник «однієї» і ще один додаток «країни».

Об'єднання речень

При перекладі китайських текстів військово-політичного дискурсу граматична трансформація об'єднання речень виявилась найменш поширеним засобом перекладу, причинами виступають різні фактори. По-перш за все це пов'язано зі специфікою синтаксичної структури речень у китайській мові. Китайські речення тяжіють до максимально можливого обсягу інформації, що міститься в одній синтагмі, тому речення у сфері військово-політичного дискурсу часто і так вже є дуже довгими і громіздкими. При перекладі українською мовою, яка має більш строгий порядок слів та іншу синтаксичну структуру речень, об'єднувати такі китайські речення в ще більші одиниці зазвичай недоречно, адже таким чином утворюється смислова і

стилістична перевантаженість тексту, який в результаті буде складно сприйматись читачами. Частіше доводиться вдаватися до поділу, а саме членування складних китайських речень на декілька простіших і більш зрозумілих для комфортного сприйняття українським читачем, таким чином обсяг інформації розподіляється більш рівномірно між одиницями тексту цільовою мовою перекладу. Вдавання до трансформації об'єднання може відбутися у разі наявності в китайському реченні декількох коротких речень, які тематично пов'язані між собою, у такому випадку їх поєднання буде доречним і органічним. Більш рідким, проте все одно можливим буде випадок, коли декілька складних китайських речення незважаючи на наявність логічної завершеності, пов'язані спільною темою, таким чином при перекладі можна об'єднати їх завдяки підрядному зв'язку. Варто зауважити, що останній метод хоча і є можливим проте ніяк не виступає універсальним, необхідно звертати увагу на контекст і взагалі доречність застосування цього методу задля уникнення неоднозначності і неправильного тлумачення, крім того перекладачі зазвичай прагнуть до максимально ймовірного збереження структури оригіналу.

Приклад об'єднання маленьких за структурою речень, які пов'язані між собою спільною тематикою:

习近平强调，中美过去和现在都有分歧，将来还会有分歧。关键是管控好分歧。

Сі Цзіньпін підкреслив, що розбіжності між Китаєм і США існували в минулому, наявні сьогодні і ймовірно існуватимуть і в майбутньому, проте головне – це правильно їх вирішувати.

В оригіналі ми маємо два коротких, самостійних речення, які пов'язані між собою логічним зв'язком, в українській мові така структура могла б здатися фрагментарною і неповною, тому було доцільно об'єднати речення в одне цілісне за допомогою сполучника «проте», для того щоб зберегти логічний зв'язок думок, уникнути фрагментарності перекладу і покращити стиль викладу відповідно до українських норм мови. Таким чином, трансформація об'єднання дозволила оптимізувати структуру речення, узгодивши її з особливостями мови перекладу для кращого сприйняття інформації.

防止核扩散，避免出现核危机。反对任何国家在任何情况下研发、使用生化武器。

Слід запобігти поширенню ядерної зброї й уникнути ядерної кризи, а також категорично виступати проти розробки і застосування біологічної і хімічної зброї будь-якою країною за будь-яких обставин.

В оригінальному фрагменті використано короткі і стислі окремі речення, однак для українського читача такий спосіб викладу інформації може сприйматись надто незв'язно, тому об'єднавши речення за допомогою сполучника «а також», переклад набув більшої логічної цілісності і зв'язності, що дозволило покращити комунікативність перекладу, адаптуючи його до стилю української мови.

ВИСНОВКИ

Метою даної кваліфікаційної роботи було комплексне дослідження особливостей перекладу китайського військово-політичного дискурсу українською мовою. У першому розділі на основі аналізу наукових джерел було проведено ґрунтовне вивчення сутності «військового дискурсу» і його структурних компонентів. Виявлено, що даний дискурс є багатоаспектним і перебуває у тісному взаємозв'язку з соціально-політичною сферою. Для якісного перекладу перекладач повинен володіти не тільки вузькопрофесійною термінологією, а й знати особливості інших суміжних галузей. Одними з ключових труднощів при китайсько-українському перекладі виступають суттєві відмінності між мовами, а також підходами до трансляції інформації в КНР і Україні, адже обидві країни мають різні військові традиції і національні особливості, що ускладнює пошук адекватних еквівалентів специфічної термінології.

Однією із ключових характеристик «політичного дискурсу» також становить його багатовекторність, нами виявлено, що політичний дискурс як комунікативне утворення поєднує в собі лінгвістичні, соціологічні і політологічні складові, він формується під впливом різноманітних суспільних інститутів і проявляється у різних стратегіях спілкування. До ключових ознак політичного дискурсу належать: комунікативність, цілісність сенсу, раціональність і аргументованість, також важливим є культурний контекст, часова і просторова детермінованість й абстрагування, окрім цього, важливо зазначити, що політичному дискурсу притаманні агоністична поведінка, агресивність та ідеологічне підґрунтя. В результаті дослідження була проаналізована складна багатоаспектність політичного дискурсу як комунікативного феномену.

У другому розділі нами були описані три лінгвістичні моделі перекладу (денотативна, семантична і трансформаційна), які визначають підхід до процесу перекладу на основі лінгвістичних принципів і правил, враховуючи специфіку мовних систем, структури мови і взаємозв'язків між ними. Денотативна модель акцентує увагу на лексичному рівні мови і спрямована на збереження дослівного смислу і лексичних відтінків оригіналу в перекладі, зосереджуючись на максимальній точності

перекладу слів та фраз і використовуючи термінологічні та лексичні еквіваленти для передачі сенсу оригіналу. Семантична модель перекладу більше фокусується на передачі семантичного смислу, відтінків і взаємозв'язків між словами та фразами оригіналу. Вона спрямована на збереження значення й інтенції тексту і не передбачає обов'язкового дотримання дослівного перекладу, натомість акцентуючи на пошуку еквівалентів у мові перекладу, які передадуть семантику оригіналу. Трансформаційна модель перекладу визнає, що переклад не може бути абсолютно дослівним або повністю семантичним. Вона враховує несумісність між структурами мов і наголошує на трансформаціях, які потрібні для досягнення еквівалентності. Трансформації можуть передбачати зміни в синтаксисі, граматиці і структурі речень для досягнення кращої відповідності між оригіналом і перекладом. Кожна з цих моделей по-своєму спрямована на забезпечення максимальної точності і адекватності перекладу, хоча і через різні підходи до досягнення цієї мети, однак найбільш ефективним підходом буде саме поєднання, тобто комплексне застосування всіх трьох підходів під час перекладу, враховуючи контекст, специфіку тексту і потреби аудиторії для досягнення якісного і зрозумілого перекладу.

У цьому розділі також були представлені лексичні і граматичні трансформації за класифікацією українського професора І. В. Гарника. Серед лексичних трансформацій теоретичну основу для послідувочої практичної частини становили: генералізація, конкретизація, додавання і опущення; серед граматичних: заміна членів речення, заміна частин мови, заміна типу речення, перестановки, членування речень і об'єднання речень.

У третьому, практичному розділі було наглядно продемонстровано застосування лексичних і граматичних трансформацій при перекладі китайських текстів військово-політичного дискурсу українською мовою. Додатково до конкретного наведення прикладів до кожної із застосованих трансформацій, нами було обрано зазначати ще й інші, які також були залучені під час процесу перекладу задля отримання адекватного результату, але з певним обмеженням класифікації (лексичні; граматичні). Це було здійснено з метою відображення їх комплексного застосування. Зазначення різних видів трансформацій, окрім вже згаданих, сприяє

розумінню механізмів і варіативності перекладу, який вимагає не лише точності, а й адаптації під специфіку мовних і культурних аспектів.

Серед лексичних трансформацій найбільш вживаною при перекладі китайського військово-політичного дискурсу виявилась трансформація додавання, це пов'язано з тим, що китайська мова характеризується більшою лаконічністю і використанням контекстних зв'язків. Для повноцінного сприйняття текстів українською часто потрібно додавати пояснювальні деталі, різниця у структурі і способі вираження думок між китайською й українською мовами може впливати на процес перекладу, зокрема, у військово-політичному контексті. Китайська мова відома своєю конкретністю і короткістю висловлення, тобто це позначає, що китайські речення часто можуть бути менш деталізованим і конкретними у порівнянні з українською мовою, яка може потребувати більше пояснень і додаткової інформації для повного розуміння. У процесі перекладу з китайської на українську, часто виникають випадки, коли необхідно додавати пояснення, розширювати фрази чи використовувати більше слів, щоб передати той самий сенс чи контекст, який може бути менш очевидним для українських читачів, що обумовлюється різницею у мовних картинах світу двох народів, тобто їх світосприйнятті. Ще одним важливим фактором причини найчастішого застосування саме цієї трансформації виступає відмінність у класовій приналежності мов. Китайська мова характеризується паратаксистом, по причині відсутності чіткої морфологічної приналежності слів, взаємозв'язки між словами у реченні встановлюються переважно за рахунок їх розташування і контекстуальних відношень, це в свою чергу, дозволяє гнучко і більш стисло виражати думки, уникаючи складних синтаксичних конструкцій, проте це також утворює певні труднощі для перекладачів у подоланні мовних перешкод і множинних інтерпретацій закладеного сенсу. У той час як українська мова і більшість європейських мов характеризуються гіпотаксистом, що проявляється у використанні широкого спектру сполучників і прийменників для утворення зав'язків між словами і реченнями, це створює більше можливостей для утворення складних конструкцій, але й водночас вимагає більше слів та структурних елементів для передачі того ж сенсу, який в китайському тексті може бути виражений меншим обсягом слів. На

контрасті цього показника, трансформація опущення (вилучення), навпаки, виступає найменш вживаною у залученні до перекладу, оскільки може призвести до втрати логічного зв'язку або змістової інформації при переході від однієї мовної системи до іншої. Крім того, при опущенні частини інформації існує висока імовірність порушення стилістичної узгодженості перекладу оригіналом, що суперечить принципу повноти передачі змісту. На другому і третьому місці по поширеності виступають конкретизація і генералізація з невеликою різницею у відсотковому співвідношенні, що може пояснюватись важливістю у використанні обох трансформацій для досягнення адекватної передачі сенсу при перекладі. Вибір між двома трансформаціями визначається специфічними особливостями і внутрішнім змістом кожного окремого випадку перекладу, де пріоритет надається досягненню точності, адекватності і передачі сенсу в українському тексті відповідно до контексту і специфіки оригіналу.

Перед тим як описати статистику вживання кожної із граматичних трансформацій, зауважимо, що до неї не було залучено кількісного аналізу трансформації «перестановок», по причинні її розмитого визначення рівня застосування і складного, ізольованого виокремлення в рамках загального аналізу серед інших. Наприклад, «перестановка» може включати в себе не лише зміну порядку слів, але і впливати на синтаксичну структуру речення, об'єднуючи частини мови чи навіть речення, перетинаючись і також об'єднуючись з іншими граматичними трансформаціями.

Серед граматичних трансформацій найуживанішою виявилась трансформація заміни членів речення (49%), після неї – заміна частин мови з невеликим відставанням у частотності використання (37%), що обумовлюється їх частою взаємозалежністю і комплексним застосуванням: заміна члену речення оригінальної одиниці зазвичай вимагає зміни її граматичної функції у реченні мовою перекладу, тобто її зміну приналежності до відповідної частини мови, таким чином одночасне їх застосування дозволяє більш ефективно подолати суттєві структурні відмінності мов і досягти адекватного перекладу відповідно до мовних норм. Третьою по частотності вживання

виступає – трансформація заміни типу речення (8%) по причинні відмінності у класифікації типів речень і структурі їх будови між двома мовами.

На четвертому місті нами виявлено застосування трансформації членування речень (5%) – китайські військово-політичні тексти характеризуються наявністю дуже довгих речень, прямий переклад яких може призвести до перенавантаження перекладу інформацією, порушенню його стилістичної узгодженості і утворенню плутанини в сприйнятті, через складні і довгі синтаксичні конструкції і наявності занадто великої кількості об'єктів і предметів в одному реченні. Хоча застосування цього типу трансформації і є досить поширеним, адже дозволяє оптимізувати структуру перекладу, наблизивши його до природних комунікативних одиниць української мови, проте по причинні того, що вона розглядається саме на рівні речення, частотність її використання значно поступається іншим. По причинні наведених вище причин і пояснень доцільності трансформації членування речень, граматична трансформація об'єднання речень при перекладі складає найменший відсоток у застосуванні (2%). Трансформація об'єднання речень може бути більш поширеною при перекладі інших дискурсів загальнонаукового, публіцистичного або художнього стилю, проте точно не військово-політичної направленості, по причинні його закономірності у зверненні саме до довгих, структурно і синтаксично навантажених і логічно пов'язаних речень. Тому для уникнення спотворення оригінального змісту і стилю оригіналу, трансформація об'єднання речень застосовується набагато рідше, адже не є ефективним способом подолання мовних бар'єрів

У підсумку, проведене дослідження дало змогу визначити специфіку китайського військово-політичного дискурсу й особливості його перекладу українською мовою. Отримані результати можуть бути використані при перекладі текстів військово-політичної тематики і підготовці майбутніх перекладачів. Подальші дослідження можуть бути перспективними у напрямі розробки конкретних рекомендацій щодо перекладу окремих лексико-граматичних явищ. Таким чином, поставлені цілі і завдання можна вважати досягнутими. Отримані наукові результати можуть стати вагомим внеском у розвиток теорії і практики перекладу військово-політичного дискурсу. –Отримані наукові результати можуть стати вагомим внеском

не лише у розвиток теорії перекладу і практики перекладу військово-політичного дискурсу, а й сприяти підготовці кваліфікованих фахівців для забезпечення якісного двостороннього діалогу між Україною і Китаєм і покращенню міжнародних відносин.

РЕЗЮМЕ

摘要

资格认证工作致力于研究中国军事和政治话语的特殊性，因为在俄罗斯全面侵略导致国际舞台危机的今天，这种语言方面在现代世界格局中的影响日益增加。为了更好地理解影响其形成的因素，以及乌克兰应如何构建与中国的对话以改善关系，对乌克兰学术界而言，研究这一课题尤为重要。与此同时，我们不得不承认，国内科学界在这一问题的研究上存在一定的真空。因此，本文的主要目的是全面涵盖中国军事和政治话语的语言方面，并研究中国政治制度、结构、文化和传统对其的影响。

相关性：中国官方语言的特殊性在于其阐述性、模糊性和象征性。中国官员用词非常谨慎，尤其是在公开演讲时。这种表达思想的方式是由多种因素造成的：从中国文化的特殊性到中国政治制度的方方面面。同时，中国的官方语言往往具有双重解释的可能性。因此，本文的意义在于研究中国军事政治话语的形成及其《解码》的各个方面，以便不仅汉学家，而且更广泛的公众更好地理解和感知中国军事政治话语。一国对另一国的信息和叙述被误读一直是信息领域的最大威胁之一，这会导致误解和双边关系的严重恶化。鉴于中国对未经证实的主张和指责的敏感性，有必要对其话语进行详细研究和使用的，以增进相互理解。鉴于军事政治话语是当今乌克兰最重要的话题，因此应给予特别关注。此外，军事政治话语还具有术语丰富、动态性强的特点：经常出现新术语、新战略和新方法，因此有必要对其进行系统研究。

对象：汉语中的军事和政治话语。

主题：分析中国军事和政治话语翻译中的翻译转换。

目的：研究汉语军政话语翻译的特殊性。

目标：思考军事话语的概念及其特点；界定政治话语的概念及其构成；研究汉语军事和政治话语的词汇和文体特点；展示词汇和语法转换在军事和政治话语文本翻译中的实际应用。

研究方法：本研究过程中使用的主要方法包括

理论分析 – 研究解决问题的科学方法，澄清关键概念，并确定其特点、特定术语和文体特征。

认知和语言分析 – 分析两国文化背景下的思维和语言特点。

对比分析 – 确定汉语和乌克兰语的语言差异。

成分分析 – 用于详细研究话语的词汇、语法和文体特征。

语境分析用于研究话语的语义和结构成分，确定中国军事和政治话语发挥作用的语境，以指出其特殊性和对翻译的影响。

研究材料：中国政治人物的讲话和中国新闻机构有关军事和政治话题的文章

本研究的理论意义在于，研究成果对制定解决方案和分析中国军事政治话语语言手段的翻译问题有一定的贡献。

实际意义：有助于更好地理解中国军政话语，提高跨文化交际能力、有效的翻译和本地化能力，并将所学知识应用于教学过程（如：翻译、军事和政治课程），有助于培养未来翻译和军政分析领域的专门人才。

科学新颖性：1) 分析中国军政话语的特殊性：包括文体、语言手段、术语使用、句法等方面的特殊性。2) 翻译问题研究：考虑将军事政治话语从中文翻译成乌克兰语的复杂性（文化差异、术语翻译、惯用表达）以及通过翻译转换克服这些问题的方法。

作品结构：资格鉴定作品由引言、三章、结论和参考文献清单组成。导言对作品进行了总体描述：其目的、方法和意义。第一节专门对军事和政治话语语言进行理论研究，在第 1.1 段中对《军事话语》概念进行了透彻分析，界定了该语言形式在军事问题和与公众交流问题中固有的主要特征，因为本节的目的是展示这一概念的多面性。本节特别关注影响军事话语形成和运作的独特特征和主要参数。第 1.2 节专门分析了《政治话语》的概念，强调了其主要组成部分和特征，以及政治话语的主要方面。第二节介绍了研究中国军政话语翻译特殊性的方法论基础。第 2.1 节重点介绍了翻译的主要方法，如翻译的指称模式、翻译的语义模式和翻译的转换模式。第 2.2 节定义了翻译转换，并详细描述了其词汇和语法类型，这些转换被用于中国军事和政治话语的翻译。

第三部分，我们对中国军政话语的词汇和文体特征进行了实际研究，并概述了词汇转换（概括、具体、添加、省略）和语法转换（成员替换、句子替换、语篇替换、

句型替换、句子划分和句子组合)的使用情况。在结论部分,我们对结果进行了分析,并概述了本研究的主要发现。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Арешенков, Ю. О. (2005). Синтаксис сучасної української мови. КДПУ. <https://doi.org/10.31812/0564/2178>
- Балабін, В. В. (2018). Визначення поняття "військовий переклад". Філологічні трактати, 10(3), 7–14.
- Бацевич, Ф. (2004). Основи комунікативної лінгвістики. "Академія". http://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf (Оригінал опубліковано 2004 р.)
- Вихованець, І. Р. (1982). Граматика української мови.
- Война, М. (2023). Синтаксичні перестановки як ефективний прийом в китайсько-англійському перекладі. Актуальні питання гуманітарних наук, 1(63), 165–169. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-25>
- Война, М., & Ракітіна, М. (2022). Паратаксис і гіпотаксис у контексті китайсько-англійського перекладу. Закарпатські філологічні студії, 1(22), 149–153. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.1.25>
- Волянчук, І. (2022). Політичний дискурс в умовах російсько-української війни: Лінгвістичний аспект. Закарпатські філологічні студії, 1(23), 47–51. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.1.8>
- Гаврилюк, Н. А. (2022). Фразеологізми воєнної тематики в китайській мові. У Китайська цивілізація: Традиції та сучасність. Liha-Pres. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-58>
- Гарник І. В. (2001). Типологія перекладацьких трансформацій: навчально-методична розробка на базі англійської мови. Київ: МІЛП.
- Гобова, Є. В. (2012). Визначення меж складних речень у сучасній китайській мові. Сходознавство, (59), 7–15.
- Кірносорова, Н. (2007). Система трансформацій в українському та китайському перекладознавстві. Китайська цивілізація: Традиції та сучасність, 43–46. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31295/05-Kirnosova.pdf>
- Кірносорова, Н. А. (2009). Засади транскрибування китайської лексики українською мовою. Сходознавство, (45/46), 38–57.

- Ковальова, О. (2020). Політичний дискурс: Сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Humanities Science Current Issues*, 2(27), 101–107. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/27.203531>
- Корольова, Т., Соріч, Р., & Александрова, О. (2021, 30 грудня). Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. ушинського*, 33, 369–381. <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2021-33-26>
- Нагорна, Л. (2005). Політична мова і мовна політика: Діапазон можливостей політичної лінгвістики (16-те вид.). Світогляд. https://shron1.chtyvo.org.ua/Nahorna_Larysa/politychna_mova_i_movna_poli_tyka.pdf
- Одинцова, М. О. (2018). Суспільно-політичний дискурс в аспекті перекладу [Master's thesis, Сумський державний університет]. eSSUIR – Electronic Sumy State University Institutional Repository. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/71849>
- Олікова, М. О. (2000). Теорія і практика перекладу. Вежа.
- Петренко, І. І. (2010). Політичний дискурс: Зміст, особливості, функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*, (вип. 100), 54–57.
- Погонець, В. (2019). Особливості англomовного військового дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»*, 2(39), 67–70. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.39.2.17>
- Селіванова, О. (2008). Лінгвістика: Напрями та прояви. "Довкілля-К". <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001849>
- Сотников, А. (2009). Ключові слова в політичному дискурсі. Лінгвістика XXI століття: Нові дослідження і перспективи, 216–223. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9962/20-Sotnykov.pdf>
- Стадник, І. О. (2016, 20 травня). Лінгвістична відповідність понять “воєнний” дискурс vs “військовий” дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(22), 63–66. <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/03/Linguistic-correspondence-of-the-notions-war-discourse-vs.-military-discourse-Stadnik-I.-O..pdf>

Старух, В. (2013). Комунікативні стратегії ввічливості у проекції на військовий дискурс України. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, 26(4), 348–354. [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgijrbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvmgu_filol_2017_29\(2\)_42.pdf](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgijrbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvmgu_filol_2017_29(2)_42.pdf)

Українсько-китайський словник. (1999). Шан"у іньшугуань.

Шевчик, І. (2022). Військовий дискурс в англomовній публіцистиці [Магістерська робота, Національний університет «Запорізька політехніка»]. http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/9258/1/Shevchuk_2022.pdf

Юндіна, О. (2007). Теорія та практика військового перекладу в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія, (Вип. 41), 42–44.

Catford, J. C. (1969). *A linguistic theory of translation, an essay in applied linguistics*. Oxford University Press.

Chen, J. (2017). On communicative translation of chinese political discourse. У 2017 international conference on management, education and social science (ICMESS 2017). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/icmess-17.2017.20>

Group, C.-E. T. A. (1988). *Chinese-English glossary of military terms, set*. Dunwoody Pr.

Hirschfeld, L. A., & Dijk, T. A. V. (1988). Communicating racism: Ethnic prejudice in thought and talk. *Contemporary Sociology*, 17(2), 149. <https://doi.org/10.2307/2070529>

Kenzhekanova, K. K. (2015). Linguistic features of political discourse. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. <https://doi.org/10.5901/mjss.2015.v6n6s2p192>

Kyrychuk, L. (2018). Translation strategies, methods and techniques: In pursuit of translation adequacy. *Research Trends in Modern Linguistics and Literature*, 1, 64–80. <https://doi.org/10.29038/2617-6696.2018.1.64.80>

Liu, L., & Yao, J. (2017). The learning of chinese idiomatic expressions as a foreign language. *Higher Education Studies*, 7(2), 27. <https://doi.org/10.5539/hes.v7n2p27>

Nida, E. A., & Nida, E. A. (2003). *The theory and practice of translation*. Brill.

Nikiforova, O. (2017). Military-Political translation in the context of the theory of military translation. *European Journal of Humanities and Social Sciences*, 28–31. <https://doi.org/10.20534/ejhss-17-2-28-31>

Romagnuolo, A. (2009). Political discourse in translation. *Discourse Analysis and Translation Studies*, 4(1), 1–30. <https://doi.org/10.1075/tis.4.1.01rom>

Székely, D. L. (1962). A theory of translation and transformation of languages. *Notre Dame Journal of Formal Logic*, 3(3), 152–166. <https://doi.org/10.1305/ndjfl/1093957233>

TRANSLATION OF IDIOMATIC EXPRESSIONS IN THE MODERN CHINESE POLITICAL DISCOURSE. (2020). *PNRPU Linguistics and Pedagogy Bulletin*, (3). <https://doi.org/10.15593/2224-9389/2020.3.5>

van Dijk, T. A. (1994). Critical discourse analysis. *Discourse & Society*, 5(4), 435–436. <https://doi.org/10.1177/0957926594005004001>

van Dijk, T. A. (2006). Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), 359–383. <https://doi.org/10.1177/0957926506060250>

van Dijk, T. A. (2007). *Discourse & Communication: A new journal to bridge two fields*. *Discourse & Communication*, 1(1), 5–7. <https://doi.org/10.1177/1750481306072182>

Walmsley, J. B. (1970). Transformation theory and translation. *IRAL - International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 8(3). <https://doi.org/10.1515/iral.1970.8.3.185>

为解决乌克兰问题贡献中国方案. (2022, 9 березня). 习近平外交思想和新时代中国外交. http://cn.chinadiplomacy.org.cn/2022-03/09/content_78098352.shtml

乌克兰危机影响欧洲安全走向 多国防务政策发生重大转向. (2022, 25 березня). 新华网. http://www.news.cn/mil/2022-03/25/c_1211621137.htm

乌克兰危机重创欧洲经济. (2023, 22 лютого). 新华每日电讯. http://www.news.cn/mrdx/2023-02/22/c_1310699330.htm

习近平同美国总统拜登视频通话. (202, 18 березня). 中华人民共和国外交部. https://www.mfa.gov.cn/zyxw/202203/t20220319_10653187.shtml

众所周知，乌克兰是世界上重要的粮食出口国，乌克兰战争的爆发，让这个国家的粮食出口严重受阻。 . (2023, 22 липня). 搜狐网. https://www.sohu.com/a/705241913_121450288

俄乌冲突升级一周年 | 胶着的战事 . (2023, 22 лютого). 新华网. http://www.news.cn/world/2023-02/22/c_1211731907.htm

全球连线 | 西方主战坦克援乌 美国怂恿欧洲冲前面 . (2023, 29 січня). 新华网. http://www.news.cn/world/2023-01/29/c_1129320566.htm

关于政治解决乌克兰危机的中国立场 . (2023, 24 лютого). 中华人民共和国外交部. https://www.fmprc.gov.cn/zyxw/202302/t20230224_11030707.shtml

北约加大军援 加剧乌克兰危机 . (2023, 2 січня). 新华网. http://www.news.cn/world/2023-01/25/c_1129312156.htm

国防部：网络空间“步步紧逼的挑战”是美国 . (2023, 28 вересня). 新华网. http://www.news.cn/politics/2023-09/28/c_1129891302.htm

宁，海 . (2022, 24 березня). 乌克兰危机影响欧洲安全走向 . <https://j.021east.com/p/1648173039030060>. http://www.81.cn/jfjbmap/content/2022-03/24/content_312123.htm

常，言. (2019). Lexical transfer from chinese to english in terms of collocation for chinese university students. Overseas English Testing: Pedagogy and Research, 01(03), 121–129. <https://doi.org/10.12677/oetpr.2019.13015>

拱火递刀很积极西方对乌财政“画饼”仅兑现不到一半. (2023, 22 лютого). 成都日报. <https://www.cdrb.com.cn/epaper/cdrbpc/202302/22/c1111018.html>

新华社就俄乌局势“四连发”引关注 . (2022, 24 грудня). 新华网. http://www.news.cn/world/2022-12/24/c_1129230423.htm

欧盟计划再训练 4 万名乌克兰士兵 . (2023, 3 жовтня). 人民日报. <https://wap.peopleapp.com/article/7219966/7062199>

欧盟计划再训练 4 万名乌军士兵. (2023, 3 жовтня). 新华网. http://www.news.cn/2023-10/03/c_1129897962.htm

热点透视：乌克兰危机如何加速国际格局演进？. (2022, 22 грудня). 新华网. http://www.news.cn/world/2022-12/22/c_1129226904.htm

立法汉语名词的多模态教学. (2022). *International Journal of Chinese Language Teaching*. <https://doi.org/10.46451/ijclt.2022.01.07>

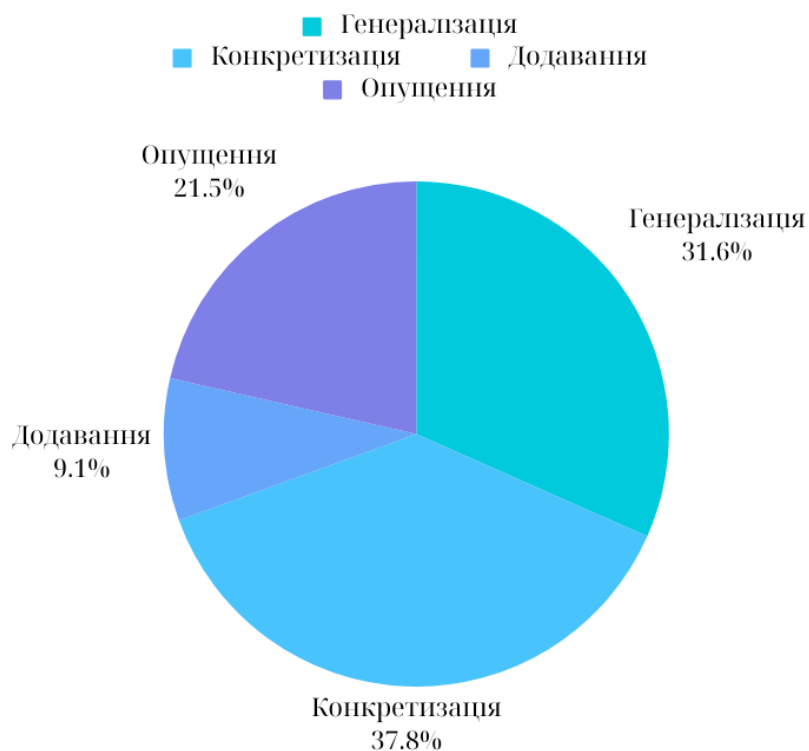
胡亚元. (2002). 论政治语言的功能. 新疆师范大学. 哲学社会科学丛刊, 4, 88–90.

覃, 玉. (2018). The narrative framing of the political text translation. *Modern Linguistics*, 06(04), 662–670. <https://doi.org/10.12677/ml.2018.64076>

马朝旭在安理会乌克兰问题高级别公开会上的发言. (2023, 21 вересня). 中华人民共和国外交部. https://www.mfa.gov.cn/wjbxw_new/202309/t20230921_11146557.shtml

ДОДАТКИ

Статистика застосування лексичних трансформацій під час перекладу:

Статистика застосування граматичних трансформацій під час перекладу:

